СВОБОДА
LIBERTY

Часопис для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XV. Ню Йорк. Четвер, 29-го Серпня 1907. Число 35. Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, August 29, 1907. No. 35.

ПОВІДОМЛЕНЄ. . . . .

Навязуючи до Повідомленя поданого в попереднім числі, головні урядники Р. Н. Союза прибувші на конвенцію в Трентон, Н. Дж. знайдуть поміщенє в готелю Barlow, який знаходить ся напроти желізничої стації. Для конвенції призначено галю „Liederkranz Hall, 1027 S. Clinton Ave. Комітет місцевого відділу ч. 121 Р. Н. Союза, який має встрітити на стації головний Уряд, буде мати крім знака Р. Н. С. бантик синьо-жовтої барви з буквами Р. Н. С.

За Виділ:
К. Кирчів,
А. Шаршонь,
С. Ядловский,
Т. Лабовский.

Новинки.

КАЛЄНДАР.

		Серпень.
29	Ч.	Образа Господ.
30	П.	Мирона
31	С.	Фльора, Лавра
1	Н.	Серп. 10. Андр.
2	П.	Самуїла
3	В.	Тадея
4	С.	Арґатоника

— **Єго Преосвященьство, епископ американьскої Руси, о. СС. Ортиньский** прибув дня 27. с. м. о год. 12.30 по пол. до Ню Йорку, витаний оваційно і з одушевленєм усею заокеаньскою Русию. По причині, що число уже було замкнене, опис сього народного сьвята відложено до слідуючого числа.

— Дня 20. с. м. о годині 8-ій вечером арештувала Нюйорска поліція звісного „банкира“ Пшестшельского. Один з наших „руснаків“ пару місяців тому післав через сей „банк“ гроші до краю. Коли прийшов опоминати ся, кажучи що гроші не то почтою, але такой впрост, так, по дорозі були би ся вже до краю за сей час закотили, та зажадав посьвідки, що пан Пшестшельский сі гроші дійсно відослав — тоді пан банкир в відповідь на се побив свого костумера. Сей не ждучи довго казав п. Пшестшельского арештувати.

.— **Фірма Clark Thread Co, яка** має величезні фабрики ниток під Нюарком, Н. Дж. на бажанє величезної більшости занятих в єї фабриках робітників і робітниць порішила замкнути свої заклади на час від 24. серпня до 3 вересня с. р., щоби і робітники могли на пару день ужити ферій і відпочинку.

.— **Українці замешкалі в провінції** Манітоба в Канаді діждали ся вже наконець свого інспектора-орґанізатора. Як доносить „Кан. Фармер“ сю посаду має обняти з днем 1-го вересня с. р. добр. Т. Стефаник. В скорі має бути заіменований другий, йому до помочи.

.— **В Ню Йорку в готелю Waldorf-Astoria“** зібрали ся представителі девятнайцятьох трестів, щоби сотворити юнію усіх капіталістів як се було ураджено на послідним з'їзді Народового Союза Фабрикантів. Ухвалено сотворити сталу „раду делеґатів“ усіх того рода союзів нар дних, станових і льокальних з цілею вспільного ділaня в напрямі „пропаґанди мира промислового і взаїмної доброї волі“.

— **В місті Shelburn, Ind. в майнах** угля (A. H. Whitsett Coal Ch) заперестали усі майнери роботу, позаяк компанія не виплатила їм їх зарібку. Страйк сей треває від 26. липня до тепер, і більша часть майнерів знайшла уже собі роботу у других компаніях. Ся компанія, у якій страйкують ані не гадає вести яких небудь переговорів, ні не виплачує залеглої платні робітникам. Залеглости сі суть досить великі, бо виносять 70 до 80 долярів на голову. Загальною є межи робітниками гадка, що предприємство збанкрутовало, або, що має ся до діла з грубим обманьством.

. .— **В місцевости Johnstown, Pa.** спав кусень желіза на двох робітників занятих в фабриці Cambria Steel Co. Один з них, Іван Попович згинув на місци, другий Й. Шрок смертельно покалічений.

. .— **Дві нові желізниці починають** будувати зі Ст. Луіс до Канзас Сіти. Рух поміж сими двома містами є такий великий, що зовсім певно оплатить ся. Кошта будови обчисляють на 2 міліони долярів.

— **У Ванкувер, Бр. Колюмбія,** заснувалось товариство з цілею виступленя проти азійскої іміґрації до Бритиш Колюмбії. Статути товариства з'обовязують єго членів виступити проти теперішного транспорту 500 Гіндусів, котрі приїдуть незадовго на пароході „Athenian“. Так само всі робітничі організації сеї провінції виступили завзято проти азійских іміґрантів і взивають ряд, щоби сей спроваджував тільки білих людий, бо тільки з такими вони хочуть працювати.

— **Українськo-англійский** учительский семинар в Вінніпеґу в Канаді, буде отворений 1-го жовтня с. р. Всі кандидати, які вже зголосили ся і які ще зголосять ся, мусять переходити вступний іспит.

— **Як довідуємо ся з достовірного** жерела Гнат Дашиньский, бувший посол до австрійскої держав. ради у Відни з рамени польскої партиї соціял-демокр. приїзджає до Ню Йорку в перших днях вересня с. р. По всіх більших польских кольоніях має він орґанізувати соціял. товариства. В Америці позістане зо 2 місяці.

— **Цивільний суд в місті Каракас,** столици републ. Венезуелі в середній Америці засудив фірму New York & Bermundez Asphalt Co. за викликанє революції в Венезуелі на кару 5 міліонів долярів. Кара ся виносить як раз стільки, скільки уряд републіканьский поніс видатків на здавленє революції.

— **Фірма Queensland Meat Co.,** в Австралії одержала від уряду Злучених Держав замовленє на доставу 7 міліонів фунтів мяса для війска на Філіпінах. Цікаво б дуже знати длячого не замовлено сего мяса в різнях в Шікаґо?... Здає ся, що уряд не має великого довіря до шікаґовского мяса...

— **В Jamestown, N. Y. внесено** опять скаргу проти Standard Oil Co. о побиранє безправного рабату від желізниць Ню Йорк Сентрал і Пенсильвенія. Як кажуть, що вина нафтової компанії є доказана в так богато случаях, що коли суд наложить, так як в попереднім засуді найвисшу кару, то обжалована компанія „бекне“ тілько на суму 18,-240.000 долярів.

— В Бофало, лучило ся, що дентист пльомбуючи гарній пацієнтці діравий зубок, забув ся так далеко, що поцілував дівчину в личко. Справа оперла ся перед судом і скінчило ся засудом дентиста на кару... 6 центів. Видко, що поцілуї починають уже дешевіти.

— **Желізничі катастрофи.** Початок сего місяця зазначив ся також і в Европі трома великими желізничими катастрофами. Наперед завалив ся великий желізничий міст у Франції коло Анжер під переїзжаючим поїздом. Кілько людий згинуло годі на разі подати, бо вагони, які пішли під воду еще не витягнені. Говорять про 50 забитих і богато ранених. Друга катастрофа трафила ся в Австрії на т. зв. полудневій желізници, яка їде з Відня до Трієсту. На стації Спільфельд наїхав поспішний потяг на маневруючу машину. Сила удару була так велика, що маневруючою машиною кинуло, кілька метрів. Убитих є дві особи, решта більше або менше поранені. Трете нещастє скоїло ся в Німеччині коло Познаня, де поспішний потяг зійшов з шин. Убитих є 11, решта більше або менше поранені.

— **Склад будучої російской** думи. Майбутній склад будучої думи обчислив визначний діяч партиї народної свободи (кадет'в), Кишкин, ось як: До третьої думи війде по всякій імовірности: опозиційна лївиця — 150 послів; половина з них буде належати до партиї кадетів, решта до соціялістів і трудовиків. Октябристів буде около 150 і вони утворять центрум. На правици засяде около 50 монархістів. Відтак буде около 100 безпартийних, котрих політична фізіономія вияснить ся аж в часі парляментарної діяльносви.

— **„Істинно русскіе“ — злодії.** Поміж провідниками чорної сотні у Росії вибухнули сварні і непорозуміня. Крушеван, один з найбільших чорносетенних провідників обжаловує другого чорн. проводира і предсідателя „Общества“, Дубровіна, що сей украв 200.000 рублів. Так виглядають „істинно русскіе“ патріоти!...

— **Хто знає докладно місто** Ню Йорк а має доволі часу сей за 5 центів може їздити по цілім місті через сім годин, та обїхати просторонь 37 миль. Треба подорож починати на „іст“ і уживати усіх „Crosstown“ кар аж доки не прибуде ся на Бродвей і 235 ул. Перше перехрестє буде на Fulton St., звідси їхати назад через Duane, на захід на Grand, назад на всхід через Spring і так дальше через Houston, Clinton Place, 14, 23, 29, 34, 42, 59, 86, 116 і 145 улиці. Звідси уже одним тягом аж до Кінґсбрідж.

— **Редактор „Галиганина“,** Марков, купив каменицю на Хорущині у Львові за двіста тисяч корон. Так, то розуміємо. Всі редактори руских ґазет в Галичині повинні брати собі примір з ред. Маркова.

— **На суши, на воді та у воз**дусї. Один бувший пруский офіцир пише в дневнику ,Vorwarts', які наслідки може мати применєнє бальонів до кермованя у війску. Передовсім для охорони перед розвідами з гори найважнійші стратеґічні рухи будуть, о скілько мож відбувати ся в ночи, в часі мраки або сильних вітрів, які унеможливлюють воздушну їзду. Сезоном розпочинаня воєн стане ся головно осінь з довгими ночами та дощистою порою. Найгірше вийдуть на нових способах бою пограничні неприятельскі зелїзничі стації, бо передовсім їх неприятель буде старати ся знищити. Так само від разу загрожені будуть кріпости. За яких дві години після виповідженяя війни Французи можуть засипати Мец градом торпедів, а за кільканайцять годин з кріпости лишать ся тільки руїни. Воздушні кораблї се таке страшне оружє, що техніка займе ся без сумніву винайденєм способу заглади против них — спеціяльних гармат, якими можнаб влучно стріляти до них. Та й самі воздушні кораблї будуть заосмотрені в легке, а далекострільне оружє, щоби кидано як найшвидше огонь на неприятеля. Виходить на те, що на земли убивають ся армії сухопутні, на воді ширять знищенє воєнні кораблї, під водою підводні судна, а тепер і у воздусї будуть сіяти смерть бальони... Ось до чого довело в своїм поступі людство! Та маймо надію, що аж тепер тоте людство витверезить ся зі своїх кровожадних забаганок і війни скорше чи пізнійше перейдуть до історії... давих варварских часів.

— **Напад на корабель.** Зі Сочі на Кавказі доносять: В ночи з 11 на 12-ого с. м. 15 розбишаків обрабувало на широкім мори пароход „Черномор“, що плив на Чорнім мори до Туапсу. Подорожних змушено видати гроші і дорогоцінности. Одного з подорожних ранено вистрілом револьверовим. Розбишаки забрали касу корабельну, змусили капітана задержати корабель і висіли на беріг. Під загрозою смерти казали розбишаки капітанови не задержувати ся в Туапсу, лиш плисти в напрямі до Сочі. Загалом зрабовано 11700 рублів корабельних гроший, а решта була власностію подорожних.

ПЕРЕСТОРОГА.

Дійшла да нас чутка, що по деяких місцевостях (прим. в Дерби, Конн.) ріжні людці колєктують гроші на адвертайзменти для „Свободи“. Маємо одно посьвідченє, де нікий E. Дзубай побрав 14 дол. за якийсь маючий ся оголосити адвертайзмент для Russian Liberty. Отсим заявляє ся прилюдно, що такого аґента ми не маємо, як ніколи і не мали, та що не відповідаємо за зібрані ним гроші.

Ruth. Publ. and
Exchange Co.

УВАГИ ДЛЯ СЕКРЕТАРІВ БРАТСТВ І ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА — І ЧЛЕНІВ.

Увідомляєсь всіх пов. пп. Секретарів що тепер і на будуче, єсли Секретар або Предсідатель відділу, відносить ся листовно до Головних Урядників будь Секретарів, Касієра або Предсідателя в справах братских, то се письмо мусить бути урядове з печатию відділу і точною адресою, сего урядника і імя Братства і місцевість.

На поданях о запомогу по причині каліцтва, невилічимо хорих — о смерти члена, членкині або о смерти жени члена, на таких прозьбах донесенях, мусить бути печать відділу, підписи трех урядників, се є предсідателя, Секретаря і Касієра, день і місяць — рік і місцевість імя братства.

Братства і Відділи обовязані мати свої братскі листи з іменем братства і знаменем Союза і числом відд. В разі смерти члена або жени члена Секретарі мають виповнити всі рубрики **„смертного листа“** який получать від Головного Фінанс. Секретаря, і відповісти на всі запитаня і сейчас вислати до Гол. Фінанс. Секретаря.

В разі смерти члена де занимають ся похороном урядники братства, не мають права робити надзвичайні кошти без призволеня спадкоємців, се є тих на котрих посмертне єсть записане. В противнім разї такі братства будуть відвічальні за кошти.

Всі тії члени Союза котрим не приходить Свобода, або котрі зміняють місце мешканя, повинні повідомити свого місцевого секретаря, а сей має повідомити редакцію Свободи, подати докладну адресу старого і нового місця — імя братства і число відділу.

Котрим членам не приходить Свобода або котрі зміняють місце мешканя мають повідомити своїх братских секретарів сейчас, а тії повідомляють редакцію Свободи подаючи старий адрес і новий, число відділу і місцевість.

Члени ново приступаючі або члени котрі хотять змінити своє посмертне — мусять ся подати, щоб запис був важний на письмі з своїм власноручним підписом або знаком сьв. креста; устне заявленє, хотяйби було при сьвідках не буде важне.

К. Кирчів,
голов. предсідатель Р. Н. С.

СПРАВОЗДАНЄ КАСІЄРА КОМІТЕТУ ПРИВИТ. ЕПИСКОПА.

(Продовженє)

84. Церков. громада в Donora, Pa. $10.00
85. Бр. ч. 31 (в Обществі) Donora, Pa. 2.00
86. Церк. громада в McAdoo, Pa. 11.00
87. Церк. громада Пр. Діви Марії, Chicago, Ill. ...18.00
88. Читальня „Просьвіти“, New Alexandria, Pa. 9.00
89. Церк. гром. в Wilkes Barre, Pa. 18.00
90. Церк. гром. в Pleasant City, O. 15.00
91. Сполок ч. 41. (в Соєд.) Pleasant City, O. 25.00
92. Сполок ч. 257. (в Соєд.) Pleasant City, O. 5.00
93. О. Еміль Міґалій, Pleasant City, O. 5.00
94. Церк. громада в Freeland, Pa. 25.00
95. Церк. гром. в Buttler-Lyndora, Pa. 25.00
96. Сполок ч. 54. (в Соєд.) Terryville, Pa. 5.00
97. Сполок ч. 447. (в Соєд.) Webrum, Pa. 5.00
98. Церк. гром. № VI. Hazleton, Pa. 15.00
99. Бр. ч. 85. (Р. Н. Союз) Hazleton, Pa. 5.00
100. Церк. гром. Сьв. Івана Хр. № II., Piitsburg, ..35.00
101. Церк. громада в Glen Lyon, Pa. (на банкет) ..10.00

Разом $243.00
До днесь сквітовано .. 1406.85

Загальна сума $1649.85

О. Гавр. Чопей,
касієр.

ДРУГИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює „Товариство Тисьменниця“ в Progress Assembly Rooms 28-30 Ave. A. межи 2—3 ул. в Ню Йорку в суботу дня 14. септембра 1907. Початок о 7.30 вечером. Межи 11-12 год. в ночи відограє ся комедія в 1-ій дії „Настоящі“. Вступ від особи 25 цнт. Запрашає усіх Русинів і Русинок так з Ню Йорку як і околиці,

Комітет:
П. Бариняк, предс.,
А. Зубрицкий, секр.,
С. Радиньский, кас.

ДЕ Є

Петро Процко. Приїхав до Америки 12 літ тому. Хтоб про него що знав або він сам нехай пише на адресу:

Pawlo Procko
New Alexandria, Pa.

ДЕ Є

Марія Стисло; она походить з села Ясменниці, пов. Перемишль. Галичина. Полишила мене 19. Августа і утікла з бордінґером Семан Шимон. Він походить з повіту Збараж. Хтоби знав о ній нехай дасть знати до редакції „Свободи“. 35-38

ДЕ Є

Марина Шеруда з Фібурів, родом з Дошниці, повіт Ясло, Галичина, в важнім інтересі глядає єї Гриць Бузій

130 Main St., Derby, Conn.

ТОВАРИШКИ ЖИТЯ

пошукує кавалєр в віці 26 літ, властитель фарми вартости 800 дол. Дівчина в віці 18 до 24 літ з капіталом від 600 до 700 дол. нехай пише залучаючи фотоґрафії на адр.:

M. Majewsky,
1241 North 7 St., St. Louis, Mo.
35-37

Герой невольник.

Оповідане з часів турецької неволі.

(Дальше)

Щоб зрівнати ся з Очаковом бракувало козацькій фльоті три милї дороги. З заходу небо еще трохи ясніло, на широке море сідав сїрий сумерк, а з полудня сунула против козаків темно хмара.

В ту пору станули на даний знак всї козацькі чайки.

Не далеко вже Очаків, братя, те погане турецьке гнїздо... — промовив придушеним трохи голосом атаман Самійло. — Треба нам утишити ся. Сьпівати анї розмавляти не вільно, бо кляті бісурмени могли-би перешкодити нашій виправі...

Ті атаманські слова повторили на кождій чайці козакам асаули, передаючи їх з чайки на чайку.

Почувши атаманський приказ все на чайках утишило ся, все замовкло. Погасли огнї і під казанками і в люльках, замовкла пісня старого слїпця-сьпівака і наоколо зробило і глухо і спокійно. Лише від часу до часу легонько захлюпотіла вода від весел або ударивши до чайки.

А чайки сунули ся все вперед неначе чорні потвори. Море все більше темнїло. Темна ніч сїдала на непроглядні води, а небо закривало ся темними хмарами, мабуть, щоб не бачити того страшного видовища, що мае скоїти ся тої ночи на филях могучого моря.

В тім блиснуло червоним огнем над атаманською чайкою і грімкий вистріл армати потряс воздухом далеко і широко. Громовий лоскіт розніс ся понад морем і відбив ся аж гень далеко о очаківські надморські мури.

На чайках в тій хвили заворушило ся неначе в муравлиску. Все, що жило, схватило ся на ноги і хватало за оружіе.

Що стало ся? — питали ся всї перелякані.

Зрада, дорогі братця, велика зрада... — розляг ся сильний голос Дмитра. — Слухайте братя, той Вус, той утїкач невільник, то турецький запроданець... Він в змові з Самійлом атаманом... Они за турецькі гроші хотять нас всїх позбавити житя... А найлутшим сего доказом, що Самійло, коли ми зрівнали ся з Очаковом, велїв вистрілити з армати, щоб клятим туркам дати знати, що ми вже тут...

На чайках загуло ріжними голосами неначе в однім велечезнім улию. Всї були здивовані і немогли в першій хвили опаматати ся що стало ся і на що рішили ся.

Та Дмитро не дав давго думати.

Коли зрада, дорогі братя, так чим скорше вертаймо назад... почав підлесним голосом.

Ні... крикнув Самійло — Вертати небезпечно. Лутше поспішати чимскорше на широке море,...

От бачите, — замітив на тое Дмитро — хоче, щоб на морю дігнали нас Турки та вирізали як баранів....

І межи Запорожцями счинила ся велика колотнеча. Одні готові були іти за Самійлом, другі з Дмитром. Довший час не рішали ся на одно аж в кінци, як промовив Самійло козаки стали ділити ся на дві части.

Ну, хто хоче жити, най іде за мною... кликнув з цілої груди Самійло і его чайка рушила в перед на широке море.

І склало ся лихо. Меншість чайок поплила за Самійлом, чайки же, на котрих козаки дали ся збаламутити, пішли за Дмитром і поплили назад в Днїпровий лиман.

Дмитро дрожав цілий зі зворушеня. Його лице палало огнем, в його голові клекотїто, неначе в кипучім казанку і він зі страхом і трепетом очікував кінця розпочатої справи.

Та ледви козаки зі своїм новим атаманом в'їхали назад у лиман, як перед ними показали ся в темноті мигаючі огники...

А се що за сьвітла? — питали всї здивовані.

От вам щось привиджуе ся.... Я не бачу ніяких огнів... Нема чого трівожити ся, ґайда в перед...—заохочував в горячці Дмитро.

Але огники, немов сьвітла ламп, що раз то більше зближували ся до козаків. Вкінці переконали ся всї, що се пливуть проти них турецкі военні ґалери.

Назад на море... — Закомендерували собі козаки і пустили ся до відвороту,

Але ледви вспіли відвернути ся, як і по тїй стороні побачили перед собою сьвітла нових турецьких ґалер.

Гей братя, чорна година.... Ми окружені Турками... Нуже готовитись до завзятого бою. Якийсь поганець вивів нас на се прокляте місце, на загибель...— крикнув один з Запорожцїв і в тїй хвилї забряцало на чайках козацке оруже.

І справді той Запорожець не помилив ся. На даний арматний знак Турки, вже давно порозумівши ся з Дмитром, розділили очаківську фльоту на дві части, з котрих одна сейчас в'їхала в глуб лиману, а друга уставила ся на боцї перед лиманом. І коли Дмитро зі своїми чайками пустив ся назад з моря в лиман, ті турецькі ґалери, що стояли перед лиманом, посунули ся і заперли козацькі фльоті відворот на широке море. Там способом удало ся Туркам козацькі чайки зі всїх сторін окружити,

Настала страшна хвиля.

Козаки, заскочені ненадїйно Турками, які зі зьвірскою завзятостию кинули ся на козацькі чайки, мусїли на свое нещасте розділити свої і так слабі сили, бо одні боронили ся з одної, а другі з другої сторони. І в непроглядній темноті вела ся завзята боротьба, аж стогнало від неї могуче море.

По одногодинній борбі Турки вирізали козаків своїми ножами. Богато із них, еще живих пішло на дно моря, а кількадесять їх дістало ся у неволю. Їх заковано у желїзні кайдани і кинено мов яку товарину на сам спід кораблїв.

Межи полоненими знаходив ся і Дмитро. Зараз в першій хвилї бою його союзник Джефар-паша стратив свою голову від козацької шаблюки, а тоді вже і для Дмитра не було помилуваня і лиш завдяки якомусь чудови лишив ся він поміж живими.

Ой лутше було б ся стало....— кидав ся він з розпуки, лежачи коло окервавлених братів-Запорожців, яких він вивів тут на смерть....— Лутше було би, если-би і мою грудь перешила буля яка турецька шаблюка... А тепер що зі мною стане ся? Не так стало ся, як бажало ся...

Забравши козаків полонників і чайки, що не затопили ся, Турки не тратячи часу, пустили ся в погоню за прочими Запорожцями, що під проводом Самійла скоронили ся десь на широкім морю, і здогонили їх, заким еще на всходї стало свитати. І тих бідаків спіткала подібна доля. І тут виправили Турки немилосерну різьню, з котрої ледви десятьох козаків лишило ся межи живими.

Межи тими був і атаман Самійло,

III.

Проминуло двайцять і чотири лїт.

Тяжкі то і кроваві лїта були для Самійла, що побивав ся в турецькій неволи закутий в подвійні тяжкі кайдани, і був гребцем на галерах.

Страшне жите було такого невільника. На суднї, довгости до 50 метрів, на трийцяти лавках, що знаходили ся по обох боках судна, сидїло по шість невольників- веслярів. Руки їх були сильно желїзом приковані до одного весла, котре они в рух пускали. Над головами веслярів взносила ся стеля, що творила поклад ґалери. Між лавками вздовж судна був вузенький прохід, висший о много від веслярських лавок. Тим проходом переходив ся з часта ґалерний наганяч з кнутом в руцї. Невольники-веслярі, сидячі приковані до лавок і до весел, були як зима так лїто обнажені до нага по пояс, так, що холодні, морські филї дуже часто їх обливали. Відпочинку они майже не мали, а если і мали, то дуже мало. Спали і їли они таки на своїх лавках, нїколи не знали нї неділї нї сьвята, нї ріжниці межи днем і ночию; усе мусїли веслувати, коли ґалера мала плисти. Утомленого невільника, як що він задрімав або бажав на хвильку відотхнути від тяжкої, надлюдської праці, підганяв сейчас ґалерний наганяч, ударяючи його сильно дротяною нагайкою по нагім тїлї....

В такім гараздї перемучив ся Самійло двайцять і чотири лїт від того часу, коли його рідний брат Дмитро зрадив козацьку фльоту.

Поруч з Самійлом сидїв від десяти лїт його товариш, бравий козак, Мусій Грач. Они були як то кажуть одної душі та не однакового успособленя.

Ґрач вічно сумував, вічно був понурий, та лиш тоді веселив ся, коли оба з Самійлом станують згадувати свою рідну Україну. І тоді Грач то плаче, то радіе, бо при тїй згадці дорогого краю виринали в його души рівночасно жаль і туга і якась йому самому не вияснена радість.

Самійло же не такий.... Коли бувало станують згадувати свою дорогу вітчину, свое давно минуле свобідне і ясне неначе сонце життя, тоді Самійло склонить голову до землї, посумніе, а блїде, худе його лице почорніе землею, але свої сердечні сльози старае ся укрити перед товаришом. А так то здавало ся, що він все веселої вдачі, однак тая веселість була вимушена, насилувана, і то на тое, щоб піддержати на дусї себе і других. За те в його души болячою крівавою раною крила ся жаль і туга за рідним краем, за рідним словом.

І коли тое наше собаче життя скінчить ся вже раз? — питае іноді Самійла Грач.

Не жури ся, друже, скінчить ся оно... Все мусить скінчити ся...— каже знов рівнодушно Самійло.

І за що ми мучимо ся так тяжко на тім сьвітї? Мабуть Бог нїкого не скарав тяжше від нас, бо нема гіршої муки, як неволя бісурменська....

На Бога друже не нарікай...— мовить Самійло.— От мусимо терпіти до якогось часу, тай годі...

Ну знаеш, я еще раз так терпів би, як терплю, коби лише знати, що еще перед смертю еще раз гляну на свій рідний край, що еще раз почую свое рідне слово.

А я все маю надію, що ми еще видістанемо ся з тої проклятої неволї, а найбільша моя надія в Бозї, Єсли Він не допоможе нам до сього, то нїхто в сьвітї.

От так, то підносячи то спускаюче тяжке весло з часта оба товариші розмавляли нишком, щоб не чув наганяч, бо розмавляти невольникам не було вільно. По такій розмові лекше їм ставало на якийсь час на души, а особливо Самійлови, котрий жив лиш тою надїею, що чи скорше, чи пізнїйше лучить ся якась нагода, котра нещасних невольників висвободить з болючих каданів неволї.....

IV.

Була осїнь.

На ґалері, котрою їхав молоденький трапезунтський Алькая паша до дочки козловського паші на заручини, находив ся також і Самійло....

Невольникам кервавий піт заливав очи від насильноі праці. Они мусїли веслувати тепер з подвійною скоростію і тому дуже томили ся. Над ними частїйше проходжував ся наганяч і бючи утомлених нагайкою до крови, підганяв їх в веслованю.

Самійло з Грачем веслували без найменшого відпочинку вже третий день тай і не дивно, що сили остаточно їх опустили і морив їх сон і они не могли скоро веслувати. Се замітив наганяч і прибіг до Самійла і стягнув його з цілої сили нагайкою по голій спині, аж бризнула кров.

Самійло скрутяв ся з болю і дужче вхопив ся весла.

А ти собако христіянський....— закричав до нього наглядач. Дам я тобі спати,..

Хибаж ти брате не був христіянином? — сказав затискаючи з болю зуби Самійло до наглядача, котрий був також і ключником паші.

А хиба тобі хто боронить покинути свою віру? Покинь еї і стань тим, чим я став, від коли покинув христіяньство, а тоді лекше відітхнеш, а паша тоді певно озолотить тебе і зробить тебе своїм прибочним старшиною....— радив наглядач.

О, того вже хиба нїхто не дїжде ся...— відповів на тое твердо Самійло. — Вже через двайцять чотири лїт чую я таке, такі солодкі слова; але твій паша нехай зробить мене і паном і цілого сьвіта то я нїколи не виречу ся своеї солодкої рідної мови та своеї прадїдівскої віри.... Знай брате, що я Українцем родив ся і таким і згину....

І до чого та дурна твоя бесїда, до чого твое упрямство? — замітив на тое наглядач. — Подумай собі так сам: що дасть тобі твоя віра, твоя мова, коли ти ось невольником так тяжко мусиш гарувати? Що тобі з такого житя?

Лекше менї брате і найстрашнїйші муки зносити, як бути поганим зрадником свого рідного краю... — сказав на тое Самійло.

Я се від тебе вічно чую... Так гинь-же собако в муках, коли ти такий упертий... Ну веслуй-же скорше....— криктув в кінци наганяч, свистув зі злости кнутом Самійла по плечах і відійшов на другий кінець ґалери.

Вір менї друже, — відізвав ся по відходї наглядача Грач до Самійла — муки наші від тяжких весел та пекучих кайданів і від болючої нагайки не булиби такі страшні, колиб не тое, що він твій рідний брат, і не тое, що він не мае найменчого взгляду і помилуваня над тобою та навіть і рідним словом не хоче промовити до тебе....

Правду кажеш друже, се дуже болюче...— сказав Самійло і мовчки понурив голову.

Сей наглядач, що був заразом і ключником паші, то е замикав на колодки кайдани невільників, був той самий, що перед двайцятьма чотирма лїтами зрадою знищив козацьку фльоту і позбавив житя стільки козаків; був се рідний брат Самійла, колишній козацький асаул, Дмитро... Тоді, як Турки справили різню в козацькій фльоті і Дмитро, місто зістати, як собі вичислив, трапезунтським пашою, дістав ся до неволї. Як сказано, Джефир-паша, котрий обіцяв був Дмитрови тое достоїнство, погиб зараз на початку батви від козацької шаблюки і тим чином стратив Дмитро свого одинокого союзника; Турки-же, не знаючи близше нїчо про сей союз, опісля неповірили йому на його товкованя та хвальби, що се він головним справником різнї на козацькій фльоті, і на перекір всяким його представленям забрали і його до неволї.

Та не довго він бідив у ній, бо зараз таки покинув свою віру і мову і став настоящим Турком. За тое іменовано його зараз наставником над невільниками-робітниками в Царгородї, а понеже він оказав ся дуже жорстоким супроти христіян, то перенесено його в недовзї в Трапезунт, де тамошній паша зробив його першим наглядачем над своїми ґалерами і своїм ключником.

(Дальше буде).

ЩО НОВОГО ЧУВАТИ В СЬВІТІ?.

Замах на росийского царя.

Росийскі урядові газети розписують ся широко і голосять по цілому сьвіту, що поліция викрила знов заговір (змову) на жите царя. Именно підчас ревізиї у якоїсь Естонки, котра мешкала в Петербурзї, найшла поліция пляни царскої палати і кілька бомб. Крім того найдено пляни царских кораблів. З того поліция догадуе ся, що революціонери роздобули собі ті пляни на те, щоби знали, де підложити бомби і в той спосіб убити царя. Розуміе ся, що царска поліция зараз поарештувала дуже богато осіб, котрих підозріває, що належать до заговору. Та хоч росийскі ґазети дуже широко про сей заговір розписують ся, всеж таки не можна в се так дуже вірити. Росийска поліция дуже часто умисне пускае поголоски про якісь заговори лиш на те, щоби на тій основі арештувати немилих і невигідних для правительства людий. Хто знае, чи і теперішний заговір на жите царя не е лише штучкою росийскої поліциї. Чи то правда, чи ні, а тимчасом вже богато людий може і цілком невинних сидить під ключем.

У Франциї

правительство не може дати собі ради з жовнірами і робітниками. Недавно тому висладо правительство до міста Перпініяну оден полк піхоти на час розрухів францускиx виноробів. Опісля прийшов розказ, щоби той полк таки вже полишив ся в тім місті. Жовніри збунтовали ся і хотіли вертати назад до свого ґаразону. З тяжкою бідою удало ся офіцирам успокоїти жовнірів, та однако будуть вони тепер карані. А знов в місті Раон-Летапі застрайкувало 1.100 шевских робітників. До них прилучили ся і робітники з инших фабрик. Вмішала ся в те поліция і жандармерия, і прийшло до кровавої бійки. Робітники поуставляли на улици барикади (то значить такі запори впоперек улиці, з чого небудь, що лиш під руки попало, отже з возів, брусів, дощок, каміня і т. д.) і стали з поза тих барикад стріляти до жандармів. Жандарми й собі стріляли. Серед тої бійки ранено кількадесять жандармів і жовнірів і кількох робітників.

Сьвята війна в Мароку.

Мароко, е се півдика країна на північнім березї середземного моря, в Африці. Замешкують еї півдикі племена Арабів, сфанатизовані магомедани, що палають ненавистию до усіх Европейців.

Зачало ся убитем кількох Европейців в місті приморськім Касаблянка. Щоб боронити своїх горожан вислала Франция і Гішпанія свої военні кораблї під се місто, та малий відділ францускогo війска уміщено в самім місті. Араби напали на сей відділ. Напад вправді відперто, однак Араби скріплені сусідними племенами рушили в великій силї, щоб вигнати Французів. Сї відповіли бомбардованем з военних кораблів, яке замінило ціле місто в одну купу згарищ і румовища. Крім того прибуло на місце близько шість тисяч французкого і гішпаньского війска.

Вість про се летом блискавки розлетіла ся по цілім краю, та усї Араби схопили ся до „сьвятої війни" з усіми европейськими ґіяврами. Кинено ся на них у всіх надбережних містах як в Маґадорі, Саффі, Рабаті, Танґері. Найзавзятійша була борба в порті Ель Араіш, однак і звідтам вигнано наконець Арабів.

Уряд французкий поставив остре жадане до султана Мароканського, жадаючи відшкодованя для родин усіх помордованих та строго покараня винних.

В Анґлії

правительство задумуе поліпшити долю хлопів і надати жінкам право голосованя при виборах до громадских рад.

В Анґлії майже вся земля е в руках великих маґнатів і богатирів, нарід бідний, хоч хоче працювати, та не мае на чім. От анґлійске правительство задумуе предложити парляментови такий закон, щоби хлопів наділити землею і тим способом поліпшити їх долю. Тепер ще не знати, в який спосіб хоче правительство се перевести, та всеж таки видно, що воно дбае і думае про свій нарoд.

Сербский король Петро,

котрий здобув собі сербский престол кровавим злочином, також що хвиля потерпае о свое жите. От недавно тому, коли король Петро мав виїхати зелізницею до купелів, его противники змовили ся і хотїли так зробити, щоби королївский поїзд виїхав на другий порожний поїзд. Якби так було стало ся, то тоді оба поїзди були би поторощили ся і король будби певно стратив жите. Та якось ще завчасу сей заговір викрито. Тепер королеви Петрови удало ся якось уратовати свое жите, але хто знае, що его ще чекае.

З Румунії

доносять, що там правительство бере ся тепер дуже остро до всіх, що проти него виступають. Румуньске правительство забуло вже, що воно народови обіцяло недавно тому, як в цілім краю вибухли були хлопскі розрухи. Воно тоді дуже солодко говорило і обіцяло золоті гори. Тепер же, коли настав вже спокій, правительство бере ся остро до всїх, що не хотять з ним тримати. Недавно тому двох социялїстів прогнало правительство з свого краю і казало жандармам відставити їх за границю. Однак показало ся, що ніяка держава не хоче їх приняти, бо вони е румуньскі піддані. Отже румуньске правительство своїх власних підданих проганяе з краю! Сего ему ще за мало. Воно тепер бере ся до тих жовнїрів, що підчас хлопских розрухів не хотіли до хлопів стріляти. Недавно тому засуджено 58 жовнїрів на ціле жите на примусові роботи а 17 на инші кари. Крім того румуньске правительство побільшуе тепер свою армію (може на те, щоби мати ким здавити розрухи, як би знов які вибухли) Розуміе ся, що на те треба богато гроший, а ті гроші знов будуть мусїли хлопи зложити при податках!

Турецько-перска війна?

Як доносять з Тегерану, столиці Перзії турецькі війська в силї 6.000 жовнїрів з артилериею переступили перську границю коло місцевости Сайудзе і побила перські війська. Перське правительство заявило, що не мае тільки сил, щоби оперти ся Туреччині і тому звернуло ся до Росії і Анґлії з просьбою о поміч.

Розрив дипльоматичних зносин між Болївією а Ватиканом

Болївія, полуднево американьска република, висвободивши ся з тяжкого ярма Еспанії ще в р. 1825 по довгих революциях і боротьбах з сусїдними державами що-йно при кінци минувшого століття відзискала спокій і прийшла до рівноваги. Людність еї (2 і пів міліона) е в більшости римо-католицької религії, з краю поділеним на 4 диецезиї е 18 монастирів. Теперішний президент д-р Ісмаїл Монтес оповістив на болївійским конґресі, який відбув ся в тих днях, що з тих самих причин, які спонукали инші державні канцелярії, зірвав з Ватиканом дипльоматичні зносини. Именно папа запротестував против свободи инших віроісповідань, против ограничення привілеїв духовеньства і против введеня цивільного супружя. Розрив дипльоматичних зносин з Ватиканом приняв конґрес до відома.

Корея.

Японці почали вже заводити деякі реформи в забраній Кореї. Однак не йде їм се так легко, бо після послїдних вістий „ліниві" Корейці не хочуть піддати ся судьбі приготованій їм Японцями. Именно зі столиці Сеулю розходять ся аґітатори по цілім краю і приготовляють повстане. Се очевидно е зрозуміле, бо кождий дорожить самостійностию своеї вітчини, однак сей опір принесе Корейцям лиш страти. Японці своею вишколеною армією легко поборють незорґанізоване безсильне корейське військо, а тоді: „горе побідженим!"

Тепер Японці під позором піднесеня корейської держави з еї політичного і економічного упадку переводять ріжні реформи, щоби з неї учинити свою провінцию і в ній тревало осісти. А треба знати, що Корея, обдарена від природи в ріжні богацтва, вже від давна манила підприємчивих Японців і стала для них „обіцяною землею". Тож вже тепер тисячі Японців оселюють ся в Кореї, загортають всю торговлю і промисл в свої руки і визискують всї скарби і богацтва краю для себе, причім знущають ся немилосерно над місцевим населенем.

Китай в передодни конституциї.

Між тим, як урядова Росия всїма силами боронить ся перед конституциею, мертві і в віковім снї закоязлі Китайці по росийско-японській війні очуняли і забажали піти слїдами Японy. Недавно тому згадували ми про зріст мілїтарної сили Китаю, котрий при помочи японських інструкторів орґанізуе на европейський лад свою армію. Рівнобіжно з тою реформою Китайці і на инших полях стремлять до цілковитого переобразованя своеї держави, а навіть ладять ся до оголошеня конституциї. Ото сими днями оголошено там цісарський декрет, котрий повідомляе о переведеню реформ в адміністрациї і судівництві а рівночасно взиває урядників і населене щоби були приготовані до „заведеня репрезентацийних институций". Є се доказом, що Китайці бажають реорґанізациї старого ладу. І годі дивуватись. Економічне обезсилене краю, безустанно більшаючі кадри голодного пролетарияту, політика чужоземців, котрі в заскорузлім Китаю без церемонії ґосподарують по свому, а вкінци потягаючий приклад Японy — всьо те розбудило народну самосьвідомість в Китаю.

Борцями за новий лад стали ся китайські студенти, образовані в Японї. Провідником китайських реформаторів е по европейськи образований Сун-Я-Сен. — Програма його ось яка: „Хочу викинути з наших обрядів всьо те, що е в них тиранського, а полишити лиш те, що служить цілям людської солїдарности і шанобі для родичів. Бажаю вибороти для Китайців права чоловіка і горожанина". Причиною політичного й культурного занепаду Китаю вважае сей реформатор цісарський двір, мандаринів і по части теперішну манджурську династию, котра — щоби відвернути гнів народу від себе — залюбки управляе політику ненависти до чужоземців. По його думці „треба зробити Китай сильною державою, щоби перестав він бути предметом жадоби для чужоземців і треба старатись, щоби ввійшов він в культурні і економічні взаемини з Европою".

Китайське правительство противило ся зразу намірами реформаторів, але опісля швидко з'ориєнтувало ся і само стануло на чолї реформаторського руху. Сим і поясняе ся сей на позір незвичайний факт, що в державі довговічного, необмеженого абсолютизму з висоти престола роздав ся тепер зазив „до заведеня репрезентацийних институций". Зваживши те, мусимо признати, що китайські мандарини і правительство показали ся мудрійшими і ліпшими горожанами, чим росийські чиновники і автократи.

Коли би відроджений і на европейський лад зреформований Китай став новою, могучою державою, сильнійшою навіть від Японy, то тоді вістре його могутности звернуло би ся передусім до Росиї. Сеї небезки сліпа росийська бюрократия не видить. Побідна японська армія приневолила росийське правительство оголосити „паперову" конституцию. Легко може статись, що конституцийний, відроджений Китай зробить сю паперову конституцию дїйсною, правдивою конституциею....

Допись.

Philadelphia, Pa.

Не можу ся утримати, щоб не поділити ся з поваж. читачами тим приемним вражінем, яке я виніс від знакомства з членами тутешної читальнї „Просьвіти".

До мого знакомства зі згаданою читальнею я мав стосунки тільки з православними, головно з Росиї, а у них таке діе ся, що ліпшеб неказати. Про якусь читальню у них і споміну не мае; мають вони братство, але що там діе ся!? постоянно сварки, лайка, а часом діло доходить мало що не до бійки. Й ворогам би не жичив того.

Коли я йшов до читальні, то таки трохи побоював ся, щоби й там не здибав де чого подібного, але мої страхи ні у меншій мірі не справдили ся. Правда, читальня не велика, алеж не в кількости діло, а в характері членів, а про остатних треба сказати, що ліпших й требувати не можна. Усї суть щирі, сьвідомі українці, повні енерґії й сердечних, безкорисних бажанів робити діло народне. Любо послухати їх палкі сердечні промови, дивити ся на їх горячі обличчія, на той яскравий огонк, який горить в їх очах, коли діло йде про народню справу, коли річ ся мае о поміч народньому горю та лихові. Тоді через усе естество проглядуе любов до народу, проглядуе горяче бажане помогти лїчити народні рани. Так любили свій нарід наші батьки, коли їх саджали на палї, палили в мідяних биках та на усякі инші способи мучили їх вороги нашого народу.

Були колись у нас Орли, суть вони й тепер, й не пропаде наше діло, не загине наш нарід, наша мова, яких би способів не уживали вороги для його згуби.

Недавно приступили до читальні два українці, які тільки що приїхали з краю. Чуете, впов. читачі? Тільки що приїхали з краю, зараз же приступили до читальні! А про що се сьвідчить? Се сьвідчить про те, що не загинула в нашому народі любов до рідного: мови, історії — се раз, а вдруге се сьвідчить про ріст самосьвідомости в нашому народі, який уже просинаеть ся й не забаром зовсїм проснеть ся. Нові товариші говорили що недавні вибори в краю е таким палким почутем, що видно було, що вони брали в виборах жваву участь й тепер ще дуже заінтересовані ходо політичного житя в ріднім краю.

Нічого подібного я не здибав поміж росийськими і я би дуже здивував ся, як би хто з них спитав про якусь читальню, або щось подібного. Такий темний та неосьвічений наш нарід в Росиї, під скипетром „царя батюшки"! Кажуть, що темнійшого народу як наш в Росийській державі нема, а колись то, як він ніякого царя й невидів, то поставив учених для москалів, давав їм просьвіту! Так то панував уряд.

Хто зі сьвідомих та серіозних русинів хоче знайти людей, з якими можна було би поговорити сердечно про старий край або про порядки в Америці, хто крім тілесної пищи захотівби й духової, хто хтів би почитати красних книжок, нехай ся вписуе в члени читальні під ч. 605 So. 2nd st. Philadelphia.

К. Білик.

ТОРЖЕСТВЕННЕ

Посьвячене рускої гр. к. церкви сьв. Михаїла в South Fork, Pa. відбуде ся в понеділок дня 2-го септембра (Labor Day) о годині 10-ій рано. Преосьвящен. С. С. Ортиньский, наш руско-американьский Епископ доконае чину посьвяченя; піттсбурский хор під управою п. І. Костюка буде сьпівати підчас торжества. Запрашаемо всї рускі братства і всїх чесних Русинів Американьских. Адресовати до Rev. N. Pidhorecki, P. O. Box 543, South Fork, Pa.

За Раду Церковну
о. Н. Підгорецкий, предс.,
Мих. Булик, секр.,
Мих. Ясенко, касієр.

„SWOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
published every Thursday at
84 Hudson St., New York, N. Y.

Publisher;
Ruth. Publishing & Exchange Co.
Gabriel Dziadyk, Pres.,
Andrew Sawka, Vice Pres.,
K. Kirczow, Treasurer.
S. Jadlowskyj, Secretary,

Anth. Curkowskyj, editor,

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“
часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:
В Америці на 12 місяців...$2.00
До стар. краю на 12 місяців $2.00
В Америці на 6 місяців....$1.00

Оплачувати газету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реєстрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мöні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть нам, бо без того ми не годні грошей дістати.

Адрес:
"SWOBODA"
84 Hudson St. New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить почати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Богдан Зиновій Хмельницький
Гетьман України.

В 250 літні роковики смерти Богдана Хмельницького.

Тоді-ж то Хмельницький
умер
А слава його не вмирає
(Дума народня).

Дня 9 ого серпня с. р. минуло 250 літ як в Суботові, приватній своїй маєтности, помер виликий борець за волю і політичну самостійність України, перший і одинокий независимий володар української держави, ґеніяльний полководець і орґанізатор, бистрий політик та дипльомат, муж великого, ґеніяльного таланту, зелізної витревалости і характерности а заразом траґічної долі, якого великі замисли і діла розбили ся о непоборимуу силу сучасних йому, історичних обставин. Великий „гетьманъ Украины“—як він, сьвідомий своеї сили і независимости усе підписував ся — замкнув свої змучені очи, не довівши до кінця розпочатого діла. Послідні хвилі найбільшого борця за державну независимість України—Руси затроювала сьвідомість тажкого положеня в якім находила ся молода і еще не укріплена українсько-козацька република—сьвідомість великого промаху політичного, яким був переяславский трактат, що прилучував Україну до московської держави.

Двіста і пятьдесять років минуло, як мощі гетьмана України зложено у гробници суботівської церкви. Чверть тисячеліття! Час великий і неодин великий вожд та неодні великі події пішли за той час в забуте...... Богдан Хмельницкий живе до нині в тужних і горячих споминах земляків, в ненависних згадках вчасі Polaków, та в азійско-хитрих помислах Москви. І до нині не можуть ови погодити ся, згадуючи великого гетьмана якого кости уже давно, давно розсіяла на всі чотири сторони сьвіта варварська рука польского ватажка Чарнецького — не могуть вгомонити ся і ті що сиплять проклони на його память, і ті, що згадують його, як свого героя і ті, що боючи ся воскресеня його ідеї, його власною особою старають ся запечатати еї.

Як звісно, в переговорі, що вів ся в місті Переяславю, молода українська держава війшла в перзональну унію з московським царством. Сю унію нинька визискують росийськи обединителї і наші галицькі кацапики яко арґумент, що мовляв, Хмельницький, був таким самим обединителем, як і вони. Се суть прості шахраї і фалшівники історії, що перевертають історію до своїх цілий, які промовчують зміст трактату, його значіне, і події перед ним і по нім, події з яких ясно визирала політична душа Хмельницького „Не хочу я вашої Польщі“... говорив він польським комісарям, „досить мені мого князівства руского! Зажену вас, Ляхи, за Вислу і скажу вам: сидіть там тихо Ляхи, а нам наша Україна зостанеть ся.“—Так говорив Богдан Хмельницький у вершка своеї слави, по перших побідах над Польщею, тоді, коли ані думав еще про злуку з Москвою, ані коли ніакі обставини еще його до такої злуки не приневолювали. І се є його властива думка, його мрія. Отсе е властива правда про Переслав і про політичну програму Богдана Хмельницького.

Над трупою великого вожда, супровожденою до гробу громом пищалів, звуком гармат і плачом „війска українсько запорожського“, того війска, що разом з ним перейшло в тріумфі від порогів Дніпра аж над Вислу, що з ним разом ділило славу і побіду —над труною героя промовляв тайний секретар Богдана, Зорка. І коли він сказав, що Богдан осиротив „речпосполитую украинскую“ —то була се найкрасша інтерпретация Богданового значіня і Богданової ідеї.

* * *

Богдан Хмельницький се дитина тодішних відносин на Вкраїні. Виховала його з одного боку сьвідомість страшного гнету, якого допускала ся на українськім народі ляцька шляхта, а з другого почуте сили, що пробуджувала ся під сю пору в масах того люду. Вродив ся сином чигиринського сотника і виховував ся спершу в киевській брацькій школї, опісля ж в Галичині, в місті Ярославі, в езуїцькій колеґії. А далі бачимо його на козацькій службі в битві з Турками під Цецорою і у дволітній турецькій неволі. Пізнійше являе ся Богдан в битві з Москалами, як помічник ляцької армії, а згодом виринае його шаблюка в повстаню Павлюка. З упадком повстаня Павлюка і Остряниці бачимо його на хуторі Суботові, а щойно 1646 р, стрічаемо ся з ним у короля Володислава, який візвав козаків на поміч проти бутної шляхти і Турків. Тоді то виступае Богдан як козацький старшина і враз з Барабашем дістае від короля грамоту з позволенем на двайцять тисяч козаків, шість тисяч ґалер і червону хоругов. Хмельницький вже тоді носив ся з пляном підняти люд України проти ляччини. Коли-ж до того скривдив його ляцький панок Чаплинський і спалив йому хату, його-ж сина Тимиша прилюдно вибив, а суд не хотів справи розсудити та й сам король відповів на його жалобу: „проти сили треба іти силою; ви самі вояки, маете шаблї і мушкети“—тоді Хмельницкий і не думав богато. Видурив від Барабаша королївську грамоту і хоругов, вернув на Україну, зібрав коло себе кількадесять козаків і показав їм королївську грамоту. „Будь нашим гетьманом“ — загомовіла громада. Та Хмельницький заявив, що не скорше се вчинить, аж Україна від него забажае сього.

Зачули Ляхи, що готуе ся щось непевного, зловили Хмельницького, а гетьман Потоцкий велїв його повісити. Та Богданови вдало ся втічи з темниці. Небавом бачимо його на Запорожу між козаками. Думка Хмельницького повстати проти самоволї і гнету ляцьких дуків відгукнула ся серед козацтва признанем і згодою і вскорі бачимо Богдана у кримського хана з просьбою о поміч. З Криму вертае він з Тугай-Бейом і чотирма тисячами татарського війська на Січ. Запорожське брацтво проголошуе його гетьманом і дае йому на разї вісім тисяч жовніра. А тимчасом Хмельницького однодумці працюють на Вкраїнї і підготовлюють велике пожарище.

* * *

„Тоді козаки Ляхів догавяли,
Пана Потоцького піймали,
як барана ізвязали
Та перед Хмельницького
гетьмана примчали“.

Зачув гетьман коронний Потоцький, що з Січи знимае ся буря і вислав проти Хмельницького сина Стефана з ляцьким військом і з реестровими козаками, які слухали королївських старшин, а сам поступав з головною армією під Чигирин. Стефан Потоцький, уповаючи на свої сили, загнав ся під Жовті Води—тут козацтво перекинулось на бік Хмельницького, а граф з ляцьким військом дістав ся в засідку і ціла його армія пропала. Тепер ударив Богдан на головне ляцьке військо і розбив його під Корсунем до тла. Гармати і сам Потоцький дістали ся в руки Хмельницького, а він віддав їх Татарам.

Тепер стояла перед Хмельницьким отворена дорога до самої Варшави. Король остав ся без війська, український люд спішив під прапор славного гетьмана, робив рахунки з панами і з Жидами і з одушевленем співав:

„Та немае лучше, та немае краще,
Як в нас на Вкраїні!
Та немае Ляха, та немае пана —
Не буде ізміни!“

Один рух Хмельницького, а Польща булаб мусїла покорити ся славному Запорожю. Леле! сталось інакше. Хмельницький змилосердив ся над ляцьким королем і місто іти на Варшаву, станув табором в Білій Церкві і став вести переговори з королем і деякими панами. Він вспоминав ся за козацькі вольности і за знесенем самоволї панів — тільки всього. Тимчасом умер король Володислав і пани стали вмовляти Хмельницького, щоб здержав ся до вибору нового короля, а а міжтим стали лаштувати ся до війни з козаками. Зачув тее гетьман і рушив з під Білої Церкви на Волинь. І зустрів ся під Пилявцями з великим але нездарним шляхоцьким військок, побив його на голову так, що недобитки ляцької армії кинулись ночію на втікача, лишаючи пребогачий табор в руках козацтва,

І знов стояла столиця Польщі отвором для побідного гетьмана. Та Богдан не хотів користати зі слабосильности ворога. Він рушив до Галичини, де обступив зі своїм військом Львів, а відтак Замосць, а далї став дожидати, аж поки Ляхи не вибрали нового короля, Яна Казиміра, а сей написав до Хмельницького письмо, просячи його аби вертав на Укнаїну, де дожидати його муть королївські посли, які мають вдоволити всї бажаня козацтва. І вернув гетьман в Кіев, а скрізь витав його народ як освободителя з під ляцької кормиги.

В Киеві зродила ся в души Хмельницького думка визволити вже не саме козацтво, а цілий український народ. Це була найкраща хвиля в житю героя.

Тимчасом надійшли королївські посли з поклоном від короля і дарами, Та Хмельницький, якому отворив ся новий шлях, шлях борби за визволене України, відіслав їх з нічим, а сам відніс ся до Туреччини, Московщини, Швеції і Угорщини з просьбою пособляти його в боротьбі з Польщею. І зайняла ся великаньска пожежа, яка обкопила цілу Україну! Змірили ся дві силї, які розуміли, що ся хвиля рішае долю одної з них, як що вона не видержить натуги противної сили.

Повстала ціла наддніпрянська Україна, а з нею пішла татарська орда враз з ханом, надіючи ся добичи після побіди. Часть шляхоцького війська змірила ся з Хмельницьким під Збаражем. Гетьман притиснув Ляхів так кріпко, що вони стали благати короля о поміч. Хмельницький не дожидав, аж король прийде з помочю слабосильній шляхті і кинувши Збараж, де лишив частину козацтва поспішив напроти короля під Зборів і побив його на голову. Король попав майже в полон Хмельницького. Та тут і зрадив хан козацького гетьмана і дав ся королеви купити за ціну золота і позволеня Татарам гуляти по Україні і Польщі до схочу. Хмельницький мусів мирити ся з Ляхами і пристати на т. зв. зборівський трактат, яким розширено скількість козаків на 40 тисяч, позволено їм поселятись в землях наддіпрянських і побджських, куди не сьміло вступати військо ляцьке, знесено унію і заведено православне начальство. А за тим пішло скрізь по Україні велике невдоволене. Хмельницький бачив се невдоволене, бачив, що його надії не сповняють ся і серце йому кервавилось. І вже слідуючого (1650 р.) зірвав ся він до нової війни з Ляхами. Та і тут зрадив його хан і війська козацькі улягли під Берестечком силї короля і хана. І мусів Богдан підписати ще гірший для України трактат білоцерковський, але вже 1652 р. підняв він Україну на нову війну з Ляхами, а що не міг упорати ся зі зрадниками Татарами, то й обернув ся до иншого союзника, до московського царя, який задумав враз з козаками піти війною на Польшщу.

„Ой проклята будь ся хвиля приязни козацького війська з проклятущими Москалями! Та годі було Хмельницькому дивити ся на жаль України, яка бачила що еї ясні надії померкли за хмарами лихоліття. Гетьман бажав за всяку ціну вибити ся з під ляцької шляхоцької власти, а з другого боку московському цареви захотілось панувати над Вкраїною. І зачали ся переговори між Хмельницьким, а московським царем Олексіем, які закінчили ся переяславською угодою, в якій Україна злучила ся з Москвою під условієм, що цар лишае козаків при всіх їх вольностях з правом зносити ся другими державами як вольна держава під зверхностю царя. Козацького війська мало бути 60 тисяч. Та Хмельницький вскорі пересьвідчив ся про свою похибку. Зараз з початку стали московські воеводи ґаздувати на Вкраїні по свому, не слухаючи гетьмана в нічім, стараючись поволи захопити власть у свої руки. Сам же цар помирив ся з Ляхами, які обіцяли вибрати його своїм королем, аби лишень він помагав їм поборювати Швецію, яка напала на Польщу.

Хмельницькому годі було дивити ся на зраду союзника з заложеними руками. Він порозумів ся з Швецією і з Угорщиною і проти волї царя зачав з новими союзниками війну з Польщею. Україні усьміхало ся нове сонце волї. Та доля зарядила инакше. Дня 27 липня ст. ст. 1657 р. замкнув очи великий гетьман України, полишаючи свою нещасну Неньку на роздорожу: один шлях провадив в Московщину, другий в Швецію. І один і другий шлях мав провадити до еї визволеня. На жаль враз з Хмельницьким пішла до гробу і надія на визволене. Поховали Хмельницького в Суботові, у церкві відкіля кілька літ пізнійше польський воевода Чарнецький викинув його кістки, спалив і порох розсіяв вітрами. В такий варварський спосіб збезчестила ляцька рука

нашого найбільшого героя і лицаря за визволене свого народу. Навіть дикі люди вміють пошанувати память героїв — лиш ляцька ненависть до України не має границь.

* * *

Усі ті ідеали, усі ті змаганя, за які еще і днесь боре ся наш народ по однім і по другім боці Збруча, за допомогою усего народа — правда, що на короткий час, були введені Хмельницьким. І ся недовга сояшна хвиля щастя глибоко записала ся в народній памяти:

Та немае лїпше
та немае краще,
Як у нас на Вкраїнї —

вирвав ся крик радости і побіди, а народ, оплакавши смертъ „козацького батька" мав на далї одно бажане:

Дайже Боже! —
козаки промовляли
За гетьмана молодого
Жити як за старого.

Се народне щасте було таке, що звернуло увагу чужого мандрівника по Україні в 1654 році, Павла Алепського. „Щасливі очи наші тим — пише він — що вони бачили, уха тим, що вони чули. Українцї бувши в неволї і рабстві, „тепер живутъ серед радощів і втїхи."

Тільки се скоро минуло. Прийшли москалї і проти договору, проти трактатів поволи забирали одно право за другим, відібрали волю, закріпостили вольний люд. Однак наш люд поступові ідеали та почуте своеї народности заховав глибоко в своїм серци разом з памятею про великого гетьмана з якого памятию сї ідеали нерозривно звязані. Згадка про його живе у народї — а побіч ньої живе, росте і в шир і в глуб іде ідея вольної, самостійної України.

І коли ми з пошаною сьвяткуемо память Хмельницького, як одного о найкрасших синів нашого народу, то разом з тим віддаемо часть ідеям свободи і рівности, які за часів Хмельницького так широко захопили наш народ. А се найкрасший памятник — памятник в серцї люду.

Лист зі Старого краю.

[Виборча реформа до галицького Сойму. Ще дещо про москвофілів. Знущаня над жовнїрами в Галичині. Процес проти українських студентів і проти польського писателя Сенкевича. Віча австрийських клерикалів.]

В сїм роцї кінчить ся шістьлїтна періода урядованя галицького сойму (послїдні вибори відбули ся в вересни 1901 р.) і найпізнїйше в грудни с. р. сойм мусить бути розвязаний і мусять бути розписані нові вибори.

Як звісно загально, власть в галицькім соймі мають виключно польські шляхтичі магнати (понад 100 на загальне число 161) послів). В послїдних одначе часах бачить польська шляхта наглядно, що та найбільша їх твердиня, галицький сойм, не є так кріпкою, щоби її народні маси рішучо не могли здобути; з кождим днем переконують ся що раз більше, що сильний напір народу може її завалити і шляхту з неї цілком виперти. Таке здобуте народного сойму у Львові в недалекій будуччині тим більше правдоподібне, що народні маси політично вже досить вишколені і потрафлять постояти за свої права тим наче, що політичною боротьбою виборолили для себе доступ до центрального віденського парляменту... Бажають однак хоч що виратовати для себе і приходять з половичними реформами.

Галицький сойм опирае ся на системі куриальній; всїх курий є чотири. До I курні (44 послів.) самі властителї великої посїлости до II (3 послів.) торговельні палати; до III (28 послів) більші міста, а до IV (74 послів) — селянської вибирають послів дві перші третини маючих право голосу до громадських рад. Кромі того належить до сойму 12 вірилїстів, що без вибору на основі сього уряду засїдають стало в соймі (8 архієпископів і епископів і 4 репрезентатів висших наукових заведень). На послїдній сесиї, що відбула ся в марті с. р. Виділ краєвий предложив соймови виборчу „реформу", котра тільки була провокациею працюючого люду іменно предложив утворити V курию з 10 мандатами, в котрій право голосу одержали ті, що його не мають в чотирох попередних куриях. При сїм мали бути задержані в тій курії посередні вибори, котрі полягають на тім, що виборцї не голосують прямо на посла, тільки вибирають електорів — виборців, одного на 500 душ населеня, а ті доперва голосують на посла; при такій виборчій системі, де стоїть отвором широке поле до надужить і тих 10 мандатів припали би виключно шляхті і утвердили би ще більше її пановане над робочим людом.

Така провакация видає ся за великою навіть деяким представникам шляхти і ось недавно оголосив польско-шляхотський дневник „Gazeta narodowa" новий проєкт виборчої реформи. Згаданий проєкт опирає ся на тім, що 47 послів вибирають дїдичі і богаті купці та фабриканти, задержує ся на дальше 12 вірилїстів (разом 59 послів від богачів), а 106 послів вибирають в 106 виборчих округах, на які подїлила Галичину виборча ординация до парляменту. Вибори тих 106 послів мають бути після проєкту загальні, тайні і безпосередні, але плюральні, то значить, що бідні будуть мати по одному голосу, а богатші по кілька і в сей спосіб численний пролетарият був би засуджений на переголосоване з боку плюралїстів.

Трохи дальше ідучим є проєкт народових демократів або так званих вшехполяків (є се міщанська партия, котра насильно в коротким часї хоче спольщити руску часть Галичини; до неї належить майже вся польська східно-галицька інтелїґенція). Проводир тої партиї посол Ґломбінський оголошує в партійним дневнику „Slowo polskie" свій проєкт. в котрім сойм ділить на дві части. Одну часть (⅓) вибирають найвисше оподаткован і виборцї з висшим образованим; до них прилучено також врилїстів. Другі дві третини посів мають бути вибрані на осові загального, рівного, тайного і безпосередного, права голосованя; отже плюральности ту вже нема. Курию богачів удержано для оборони polskich interesów na kresach (себто на Руси), бо з тої курії виходили би самі польскі шляхтичі маґнати. Бідна та польська „демократиа", котра для того, щоби знищити Русинів, сама віддає ся в неволю польських маґнатів

Одним словом виборча реформа до сойму є справою актуальною і клич реформи лунає тепер по численних вічах, котрі скликують українські партиї і социялісти.

Як звісне, галицькі кацапи проголосили сьвяту війну всему, що українське і добувають останків своїх сил, щоби чим мога найбільше пошкодити Українцям. На публичних вічах боять ся виступити зі своїми юдиними плянами (доси скликали кацапи всего два віча в темних закамарках, між тим, коли українські партиї скликують їх в кождім повітї); на тих двох „собраніях" і в своїх двох ґазетах вмавляють в своїх читачів і слухачів переконане про силу і живтаїсть москвофільської партиї, скріпляючи на дусї своїх однодумців. Їхні часописи переповнені лайкою на українських рух і визначають ся головно заілостию проти українського шкільництва. В своїй безличности посунули ся так далеко. що домагають ся знесеня руських (українських) народних і середних шкіл і заведеня натомість московських. А що самі ні в зуб не знають по росийськи, то раді би замовити в Росиї учителів яко інструкторів „русскои" мови!

Над бідним галицьким мужиком знущає ся хто тільки може, знущає ся дїдич і його посїпаки, знущає ся староста і жандарм і т. д. І у війску не лїпше. От недавно в Станїславові підчас муштри одної компанї 24 п. п. (чисто руський полк) капітан Шравбер пробив шаблею на місци жовнїра Перцовича (Русина з Буковини) за се, що той не „штрекував" добре ніг (жовнїр задля нещасних довгих маршів мав поранені ноги і не міг ходити). Капітана мимо того звірского вчинку не арештовано, бо власть є мабуть того переконаня, що руського хлопа можна леда посїпацї зовсїм безкарно убивати. Подібних случаїв побитя на смерть або тяжкого покалїченя руських жовнїрів було в послїдних часах в Галичині кілька і нїякому розбишацї нїчого не стало ся. Не диво, що люди гурмами втїкають за море шукати щастя-долї.

Процес проти українських студентів в числї 16, котрі брали участь у звісній демонстрациї на львівськім універсететї дня 23 січня с. р. відбуде ся 5 вересня перед карним трибуналом краєвого карного суду у Відни. Обвинених будуть боронити знамениті німецькі адвокати.

Невдовзї відбуде ся у Відни розправа проти звісного польського писателя Генрика Сенкевича (се страшний русиноїд і фалшівник історії в користь польської шляхти; козаків пр. представляє він як звичайних розбишак, а наш нарід яко дику орду). Сей Сенкевич написав був в марті в віденськім деннику „Zeit" статю, в котрій висьміяв наших університських студентів, що брали участь в демонстрациї і сказав між иншими, що голодівка українських студентів у львівській слїдчій вязници була „Комедиєю", бо голодуючі їли бефштики і пили вино та портер. За тую клевету буде Сенкевич відповідати перед судом.

В половині падолиста с. р. (від 16 до 19) відбуде ся у Відни конґрес австрийських католиків. Сей конґрес є вимірений проти поступового руху в Австриї і має на цїли згуртовати клерикалів австрийських наций до безпощадної боротьби з всяким поступом і віддане в руки чорної папської ґвардиї ще більшої власти в Австриї, ніж мають тепер. Українська клерикальна преса в Галичині (Руслан, Нива, Основа і Місионар) взивають і Українців взяти участь в сїм конґресї, хоч аранжерами сего конґресу є між иншими численні польські маґнати. Та, звісно, панам клерикалам всяких народів не йде о добро люду, але о пановане над ним.

С. Б.

Повідомлене в справі Народного Дому.

На ріжні запити членів Н. Дому подаемо сею дорогою до відомости слїдуюче:

1) Спілка Р. Народного Дому зістала розвязана дня 7 мая 1907 на надзвичайнім мітинґу, який зістав скликаний спеціяльно в тій цїли і відбув ся тогож дня в Jersey City, N. J. під ч. 123 Sussex St.

2) Завідателями маетку Н. Дому і лїквідаторами котрі мають сплатити всїм членам Н. Дому їх шери і припадуючу на них часть маетку товариства відповідно до скількости шерів суть низше підписані: 1) К. Кірчов 140. Essex St. Jersey City N. J., яко председатель, 2) С. Ядловский 123 Sussex St. Jersey City, N. J., яко секретар і 3) Гавриїл Дзядик 130 Main Str. Derby, Conn., яко касіер.

3) Згадана Комисия лїквідацийна не може сплачувати нїяких шерів аж доки грошеві справи Н. Дому не зістануть зовсїм упорядковані. Вгогди обчислить ся весь маеток, розрахуе ся яка часть маетку припадае на кождий шер і втогди кождий член дїстане свої гроші.

4) У свій час Комисия оголосить в Свободї, коли зачне виплачувати гроші і до кого треба буде по них зголошувати ся особисто або листовно.

5) Теперішний стан Н. Дому есть такий, що готівки у касіера есть лишень $1657.28 решта есть розпозичена на праперти, з чого комісия не мае еще докладного справоздания анї рахунку від уступившого Виділу, взлядно еї предсїдателя.

Всч. о. Н. Струтиньского часть около $1168.00 есть еще несплачена в Руско-Народнім Кредитовім Союзї у Львові в Галичині.

6) Комісия буде старати ся привести справи Нар. Дому до порядку як найскорше і виплатить ретельно усїх членів спілки, проте нехай нїхто не боїть ся за свої гроші а нетерпеливі, що домагають ся від нас, щоби їм зараз сейчас сплатити шери нехай будуть терпеливі зачекати еще якийсь час.

Jersey City, N. J. дня 24 Aug. 1907.

Конст. Кирчів, Предс.
С. Ядловский, Секр.
Гавриїл Дзядик, Касіер.

Повідомлене.

Отсим маю честь повідомити усїх інтересованих, що дня 10. авґуста, 1907 відослав я на руки Впв. В. Гнатюка 2820 Корон з тим, аби 50 Корон передати на будову укр. театру, 50 К. на приватну ґімназію, 10 К. на Ярославску Бурсу, 5 К. на українську Бурсу в Новім Санчу, а решту зложити на книжочку 2000 в Кред. Союзї Краевім до розпорядимости комітету, що занимав ся збіркою для студентів у Львові.

Гроші в сумі 139.25 зібрані для Слав. Іміґр. Тов. в Ню Йорку передані касіерови тогож в цїлости.

Гроші зложені на страйковий фонд в Галичині в сумі $85.39 передав я предсїдателеви і касіерови українського соціялістичного союза в Ню Йорку з тим розумінем, аби У. С. С. при помочи тої суми зібрав ще більше гроший на сю цїль і заняв ся упорядкованем та введенем в жите сего фонду.

Іван Ардан.

Допись.

Белфур Н. Дак.

Дня 11 августа відбули ся загальні збори Української Читальнї в Белфур Н. Дак. По полагодженю деяких справ вибрано новий Виділ в склад якого ввійшли: д. Федір Цимбаленко яко голова, д. Сава Чернецький яко заст. голови, д. Володимир Гривнак яко секретар, д. Прокіп Горбенко яко касіер і д. Тиміш Мартин яко біблїотекар.

Годі тут не замітити що на кольонію яка числить більще як 4000 Українців, Читальня повинна мати сотки членів, тимчасом она не мае еще і 25!!

І жаль і досада! Тутешні штундисти місто горнутись до просьвіти і науки, як це дїеть ся в цїлім цивілізованім сьвітї, сперечають ся над тим, що сьвяткувати: суботу чи недїлю?

Біблїю уважають они за початок і кінець усеї мудрости, а найцїкавше це, що поминають Новий Завіт, здорову науку Христа, а за те вишукують в Старім Завітї найтемнїйші місця, наслїдком чого самі поробились темні мов „табака в розї".

І дошукались.

Многі з них сьвяткують вже суботу, не їдять свинини, а ходить чутка, що вже хочуть обрізуватись, носити жидівскі „цицили", сьвяткувати „кучки", їсти „маци" і т. д. і т. д.

Одним словом замість поступати з цїлим сьвітом в перед, цофають ся тисячі лїт в зад.

А поступ, читальня, книжка се після їх гадки „чортівское ученіе". І мимоволї приходить менї на гадку питаня: По щож властиво Ти Христе Божо приходив на землю, тирив сьвітло і правду і дав ся за них розпяти, коли сегодня ті самі, що звуть себе христіянами, евангеликами ба навіть синами божими вертають ся опять до жидівства і поганьства.

Наколиб тепер появивсь Христос по раз другий на землї і відважившись з'їсти шматок сала або зробити яке чудо в суботу, розпялиб Його по раз другий — наші суботники.

Волод. Гривнак.

СПРАВОЗДАНЕ.

Загальних Зборів Українсько-ґімнастичного Тов. „Гайдамаки" в дня 10 с. м. в Tompkins Square Hall, 134 East 7-th St. в Ню-Йорку.

Збори отворив друг М. Угорчак, короткою промовою, обясняючи, цїль і засади Товариства, По др. Угорчаку забрав слово др. М. Хандога, згадуючи історию наших предків „Гайдамаків" горячими словами, візвав присутних до орґанізациї на користь і славу Українї. По тім приступили члени до дальшої наради, і по довшій дискусиї ухвалили отсї точки одноголосно:

1. Місце пробуваня Товариства Ню-Йорк.
2. Назва Товариства: Українське ґімнастичне Товариство Гайдамаків."
3. Порядок як в кождім іншім Тов. ґімнастичнім.
4. Членом може бути лише Украінець.
5. Члени ділять на три части а іменно: а) дійснї, б) вспомагаючі в) основателї.
6. Членів дійсних принимаесь почавши від 16 до 42 лїт.
7. Члени вспомагаючі, і основателї, приняті могуть бути без ріжницї віку.
8. Члени дійснї платять вступне 25 цнт. і місячну вкладку 10 цнт.
9. Члени вспомагаючі, обовязанї платити річно $3 вкладки.
10. Члени основателї обовязанї платити $20 одноразової вкладки.
11. Каса може принимати і вспомагаючі фонди.

По ухваленю сих точок відсьпівали члени грімко „Не пора" і розійшлись одушевленї, з мрією, про лїпшу будучність. Що до слїдуючого мітинґу то відбуде ся в тій самій гали, що попередний то є в Tompkins Square Hall, 134 E. 7-th Str. New York. Ще раз кличем до Вас Українцї! Вступайте в ряди „Гайдамаків" на користь й славу Українї.

За Виділ:
Михаїл Угорчак предс.,
205 East 4-th St. New York.
Іван Драґан,
Матвій Хандога секр.
201 Ave. C. New York.

СПРАВИ „СОЮЗА".

Отець духовний „Союза":
о. Стефан Макар, Phone 46—12
11 May St., Ansonia, Conn.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, N.J.

Місто предсідатель:
Іван Парилак, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Баля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія.
о. Л. Левицкий, Shenandoah, Pa.
Осип Стеткевич, Shamokin, Pa.
О. Кылакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз" — одинока руско народна організація в Америці.

Принимає членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00.
В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатися також до братства, яке належить до Союза.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство принaлежне до „Союза", повинно мати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних складок.
3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заплати 5 долярів до каси „Союза".

Посмертні вісти.

ПРОЧО ЮРИЙ член Р. Н. Союза від. 61, Dunlo, Pa. помер 14 Августа б. р. Небіщик походив з Угорщини села Натиневці Земплинської столиці.

УНИСКО ПАВЛО член Р. Н. Союза від. 48 McKeesport, Pa. помер 20 Юлія б. р. Небіщик походив з Галичини села Красна пов. Кросно.

БАРАН МАРІЄ жена Йосифа члена Р. Н. Союза від. 48 McKeesport, Pa. померла 10. Августа б. р.

ГАВРАН ІВАН 4-літний син Григорія і Параски і член Р. Н. Союза від. 19. Priceburg. Pa. помер 5 Августа б. р.

Вічная память!

Ч. 273 КВІТ 1000.00

на тисячь долярів, котрі п. Анна Ковач отримала яко посмертну запомогу по мужу Іван з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

St. Clair, Pa. August 1 1907.

Анна Ковач,

Свідки:
Юрий Поляньский,
Іван Гебор.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 9.

Киприян Стець, предс.
Кірил Феценко, секр.

Ч. 279. КВІТ 400.00

на чотириста долярів, котрі п. Іван Вірчак отримав яко посмертну запомогу по жені з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

McKeesport, Pa. 1907.

Іван Вірчак,

Свідки:
Митро Сова,
Петро Пастернак.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 132.

Ільно Гайдук, предс.,
Петро Пастернак, секр.

Рух в відділах Р. Н. Союза.

Ню-Йорк, Н. Й. бр. св. Володимира від. 108.

подає до загальної відомости що слідуючий місячний мітинг відбуде ся в суботу, дня 17-го вересня с. р. під числом 155 Ave. C. на другім поверху, до фронту.

К. Наконечний секр.

Пітсбург, Па. бр. св. Флора і Лавра, від. 130.

подає до загальної відомости, що на річнім мітингу дня 1-го септембра с. р. буде принимати нових членів без вступного. Кождий член має явити ся на мітинг і до сповіди, в противнім разі заплатить 1 дол. карн.

Т. Гут предс.,
Т. Волчко кас.,
П. Кульчицкий секр.

Ст. Луїс, Мн., Бр. св. Арх. Михаїла, ві. 14.

подає до відомости, що на тепер брацкі мітинги відбувати ся в кожду третю неділю в місяци о 2-ій годині по полудни в Гали п. Валевского під числом 175 St. George St.

С. Шубак, предс.,
Гр. Копча, секр.,
А. Валевский, кас.

Джерзи Сити, Н. Дж. Руский Молодечий Клюб, відд. 10.

подає до відомости усіх Русинів, що в місяци септембри і октобри буде принимати ся нових членів без вступного.

Т. Пацала, секр.

Ню Йорк, Н. Й. Бр. св. Володимира, відд. 108

подає до відомости, що надзвичайний мітинг відбуде ся дня 7-го вересня в гали під числом 155 Ave. C. Неявивший ся член заплатить кару визначену статутом.

К. Наконечний, секр.

Елмайра Гайтс, Н. Й. Бр. св. ... Арх. Михаїла від. 8. ....

подає до відомости, що на річнім мітингу дня 21. липня вибрано слідуючий уряд: К. Мовчан предс., М. Панила заст. пр., В. Фетчик кас., В. Сьпівак з. кас., І. Тарбай секр., Л. Харчишин з. секр., М. Коленич (мол.) надз. хорих, А. Харчишин, А. Варан, Л. Харчишин, І. Мельник контр. комісия, М. Кавулич капітан, В. Драбов господар. Адреса: John Tarbaj, Box 75, Elmira Heights, N. Y.

Рейні, Па. Бр. св. Володимира Вел. від. в Р. Н. С. ч. 58.

повідомляє отсим, що на річнім мітингу на 1907 рік вибрано слідуючий уряд: Василь Русин предс., Юрко Баранюк з. предс., Йосиф Ялечко секр., Андрій Мовчан записник, Василь Цап кас., Николай Лазоришак і Іван Бунга (мол.) контрольна комісия, Стефан Цап доверник, Василь Іванців капітан, Панько Хоцінський і Федор Трухан дозорці хорих, Петро Оскорип прапорщик. До суду полюбовного вибрані: 1) Трифон Барна, 2) Лучка Рететар, 3) Юрко Дзюба, 4) Никефор Дудак і 5) Петро Качур.

Усі посилки для Братства належить адресовати: Joseph Jaleczko, Box 156, Ramey, Pa.

Василь Русин предс.,
Йосиф Ялечко секр.,
Андрій Мовчан запис.

Тов. І. Наумовича

запрошує Філадельфійських Русинів, Русинок і всіх знакомих на третій Великий Вечерок, котрий відбуде ся в суботу 14-го септембра 1907 в Arbeiter Saengerbund Hall 209—215 Fairmount Ave. Початок о 7-ій годині вечером. Вступ для мужчин 15 цнт., для женщин вільний. На Вечерку буде грати руска музика, з котрої кождий буде вдоволений. За добру забаву ручить комітет.

С. Мурянка секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня балів, представлень, сходин і т. п. друкуємо в "Свободі" по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює бр. св. Андрея Первозв. в гали „New York Labor Temple" ч. 243-247, E. 84. Str., помежи 2 і 3 евн. в Ню-Йорку в суботу дня 7-го вересня с. р. Початок о 7-ій год. вечером. Вступ від особи 25 цнт. Музика первоpядна. Усіх місцевих і позамісцевих Русинів запрашає

Комітет

Д. Павлик предс.,
П. Зятик кас.,
А. Павлик секр.

Великий Руский Баль і Театральне представлене „Знімчений Юрко"

устроює кружок Хорального сьпіву і читальні Наумовича в Salem, Mass. в гали Котарского. 169 Derby Str.

Всіх Русинів так місцевих як і з околиці запрошує ся.

Вступ 25 цнт.

Початок Балю о 6 год. а представленя о 9½ год. вечером.

За добру забаву ручить

34-35 КОМІТЕТ.

ДРУГИЙ БАЛЬ

відбуде ся дня 2. септембра с. р в руській гали „Просьвіта" на 7 ул. Дохід на церков руску, просимо всіх приятелів на нашу забаву.

Початок о г. 4. по пол. Тикет лиш 50 цнт.

34 35 Рада церковна.

Перший Великий Баль

устроює Братство Св. Володимира в Елизабет, Н. Дж. котрий відбуде ся 14-го септембра в гали Сінгера (Singer Hall). Початок о 4-ій годині.

Музика першої кляси.

Вступ 25 цт. 34—36

БАЛЬ

Повідомляє ся всіх Русинів в Ансонії і околиці, що дня 2. септембра відбуде ся в Germania Hall на Maple St. в Ансонії, Конн. баль на дохід руской гр. кат. церкви ім. св. АА. Петра і Павла. Початок о год. 1-ій з полудня. Просить ся о як найчисленнїйшу участь.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює Бр. св. О. Николая, від. Р. Н. С. ч. 133 дня 2-го септембра на Лейбор Дей в гали Курца під ч. 315, Norfolk St., Newark, N. J.

На той баль запрошує ся усіх Русинів з Нюарку і околиці. На балю буде принимати ся нових членів.

Музика буде знаменита а за добру забаву ручить комітет.

Початок точно о годині 5 по пол. Вступ 25 цнт.

Л. Цюприк, предс.,
Д. Іванишин, секр.,
Т. Грицей, кас.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює церк. рада церкви св. О. Николая на Іст Бофало на 2. сент. на Лейбор Дей в Орієнт Галі на який запрашає усіх Русинів з міста і околиці.

Музика знаменита, гарна обслуга, смачні перекуски в власнім буфеті.

Початок о 7. год. веч. Вступ 25 цнт. від особи. За добру забаву ручить комітет:

Н. Буката, предс.,
Ю. Сенько, секр.,
М. Майкович, кас.

Перший Руский Пікнік на бовті

до Eagle Park устроює руска парохія в Buffalo Black Rock на дохід церкви св. Івана Хрестителя дня 8-го септембра. Бовт відходить з Amherst St. о 9-ій год. рано. За добру забаву ручить ся

За комітет:

Петро Коваль предс.,
Гр. Видиш кас.,
Теод. Скробала секр. 34-

ДЕ Є

Василь Ухач. Хтоб про него що знав, або він сам нехай пише на адресу:

Mike Diskur,
Colburn, Idaho.

ДЕ Є

Марко Бибель родом з Вовіска пов. Горлицкого, Галичина. Перед 3 роками перебував в Yonkers, N. Y. Хтоб про него що знав, або він сам нехай пише на адресу:

Paul Bybel,
112 N Elm St. Waterbury, Conn.

ДЕ Є

Григорій Кузьмович з унгварскої столиці. Прийшов перед 5 літами до Америки. Хтоб про него що знав, або він сам нехай пише на адрес:

P. Kuzmowicz,
Box 7. Ernest, Pa.

ДЕ Є

Настя Кухарик замужна за Федором Герила. Хтоб про ню що знав, або она сама най пише на адресу:

Anna Kycharyk,
Box 195,
31— New Florence, Pa.

Де є

Кірило і Антін Пех, родом Чисто з Галичини. Хтоб що знав нехай пише на адресу:

Andro Pech,
Box 167,
34— Eleanor, Pa.

Де є

Петро Присташ, родом з Чистогорба, повіт Сянік, Галичина. Хтоб що про него знав, або він сам нехай пише на адресу:

Wasyl Prystasz,
26 Cross Str.,
34—35 Auburn, N. Y.

Де є

Петро Вокітний з Гнилови пов. Підгайці, Галичина. 3 літ тому виїхав до Америки і мав перебувати десь в Пенсильвенії. Хтоб про него що знав, або він сам, нехай пише на адресу:

Barb. Wokitna,
1001 W. Fayette Str.
34— Syracuse, N. Y.

Де є

Іван Жак, родом з Парихович. земплинської столиці. Хтоб про него що знав, або він сам, нехай пише на адресу:

Mike Szemtelik,
Box 1042,
34— Blaverdale, Pa.

ДЕ Є

Іван Ейна, з повіту Рогатинського, Галичина. Мав перебувати в Rochester, N.Y. Нехай пише на адресу:

Panko Moda,
153-rd Company.
34-35 Fort Andrews, Mass.

БЛАГОСЛОВЕНЄ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ

Дасть ся отсим до відома, що Благословенє угольного каменя церкви Пресьв. Тройці в Сайксвіл, Джеферсон Ко., Па. відбуде ся дня 2. септембра с. р. в американьске сьвято Лейбор дей.

На се торжество запрошують ся умильно всі місцеві і доколичні Брацтва, всі братя і сестри загалом всі добрі люди.

За церковний Комітет:

о. П. Понятишин,
Николай Бобровский,
Василь Туленко. 34-35

Допись.

Rossburn Man Canada.

Хвиля в якій весь що прибуджує ся з довготревалого сну, нарешті заверитила і до наших сторін.

Довгий час проминув нім лучі просьвіти досягли сї сторони, так завдяки добрим людям та поступови сего сьвіта сї лучі і нас не оминули, але заглянули до кождої хатинки і просьвітили дорогу до просьвіти та організації. Сї лучі просьвіти показали дорогу, що лише наука може допровадати наш нарід до сеї мети до якої стремить кождий більше цівілізований нарід; показали дорогу, що там сила де мудрість. тому мы тутейші Русини, пізнавши силу просьвіти, побудовали дім (школу) в котрім могляб виховуватись наша молодіж,—цьвіт нашого народу.

Дальше, пізнавши, що і старшим людям годі вже бути дальше гнилими колодами; пізнавши, що вже крайна пора не сидіти більше в темноті, тому дня 11. с. м. війшли ся сих горстка людий до гали шкільної, в цїли нараджения ся, яким способом можнаб підняти свій прапор, та зрівнятись з другим народом вище культурним народом. По довгих та горячих промовах нарадженю ся, щоб заложити читальню, котрої дано ім. „Читальня Ім. К. Трильовского". На початку вписало ся 24 члени, та є надія, що число членів зросте в дуже короткім часї.

По ухваленю статутів вибрано півричний комітет, до котрого увійшли: О. І. Данильчук яко голова, О. Кликів яко секретар,— Дмитро Данилейко яко біблиотекар а Михайло Довгань яко касієр.

Опісля нараджено ся, щоб запренумерувати всі поступовіші руські часописи з Галичини та України і Амер. Свободу.

Згадати також повинно ся, що заложено спільну біблиотеку, котрої будуть могли користати всі мутейші фармері. На сю біблиотеку відложить ся якусь часть з гропай читальни них а на решту буде зібрати ся добровільні датки. До сего часу вплинуло вже кілька добровільних датків, з котрих одним з найщедрійших есть учителя М. Дробинистого з Оакбурн.

Члени сеї новозложеної читальні взяли собі на перші лисци за найголовнїйшу точку, щоб кождий неграмотний член (а таких есть ту досить) обовязково вступив до вечірної школи котра буде отворена зимовою порою.—

Пізно вечером, по відсьпіваню кількох патріотичних пісень розійшли ся радісті та вдоволені домів. Та і дорогою не переставали радувати ся, а сю радість і вдоволене виявляли звуком всяких патріотичних пісень. „Ще не вмерла Україна", та „Не пора" лунав звук по лісі.

Ось тілько то я можу сказати про заложене нашої читальні. Які овочі принесе она для Кан. Руси, та о скілько она причинить ся до піднесеня культури нашого народа,— покаже будучність. Та надіюсь, що ся маленька цьвіточка розростесь під лучами просьвіти і принесе плід; а заразом і користь для всеї Руси України.

В слід за сим повинні йти всі наші руські кольонії в Канаді. Де есть кілька наших людей, там не повинно бракувати і товариства. Хто вміе сам читати і писати нехай возьме собі обовязок навчити сего десятьох. Хто має яку книжку сей нехай дае її читати з рук до рук, а таким способом може наш нарід пізнати цїль просьвіти та організації. Єсли хочемо показати ся культурним народом, тож будуймо школи, закладаймо товариства а если сповнимо. се, тоді сьміло станем поруч культурних народів. Не сварім ся над церквами ні вірами! Полишім кождому его віру свободно а горнім ся всі під лучі просьвіти, котрі покажуть нам дорогу до лучшого житя.

Дмитро Яремій.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляю інтересованих, що з днем 1-го Августа 1907, устала всяка моральна і матеріяльна звязь між мною а „Свободою" і Банком Руских Імігрантів.

В виду сего прошу від тепер всі залеглости за передплату, праці, адвертайзменти і другі річи, як також гроші, листи, чеки і моні-ордери для „Свободи" вписувати не на мое ім'я а лише на адрес:

Swoboda,
184 Hudson St.,
New York, N. Y.

Всіж листи і гроші для Банку Руских Імігрантів адресувати а чеки і моні-ордери вписувати лише так:

Ruthenian Immigrant Exchange
181 E. 3d St.,
New York.

Лев Ардан.

Всячина.

Астроном Скіяпареллї про Марса. Телескопи цілого сьвіта звернені тепер на Марса, бо зайшов рідкий випадок, що Марс так наблизив ся до землї, що учені можуть при помочи своїх інстументів обсерувати його з віддаленя „тільки" шістьдесят міліонів кільометрів. Супроти загального заінтересованя Марсом цікаво пізнати погляд, який виявив славний італїянський астроном Скіяпареллї перед одним з медиолянських дневників. „В останніх 30 роках — сказав учений — Марс наблизив ся чотирнайцять разів до землї, але ніколи так близько як тепер. Я пересьвідчений, що теперішні спостереженя зроблять великий поступ в наших відомостях про Марса. Веде їх тепер американський учений Персіваль Льовель, що розпоряджає знаменитим телескопом і має асистента незвичайно вправного у фотоґрафічних знимках неба". „Чому деякі учені — спитав дневникар — уважають канали на Марсї чистою фантазиєю астрономів?" „Се річ проста — відповів астроном. — Богато з тих людей з роду не дивили ся крізь телескоп. Астрономічні спостереженя вимагають великої вправи. Не досить на се кілька місяців. Коли око привикне до нових відносин, бачить річи, яких перед тим не замічано. Для доброго обсерватора еествоване марсових каналів не підлягає сумнївови. Тягнуть ся вони дуже правильно, наче лїнією рисовані. Є там яких шістьдесять лїний, що всіляко перетинають ся, а все таки стремлять усі до спільної цїли. Се не може бути припадок, але вислїд обдуманого пляну... Ті канали вказують очевидячки на еествоване мешканців на Марсї... Не маємо основи думати, що ті мешканцї подібні до людий. Все, що про се говорять, належить до фантазиї". „Чи буде колись можлива яка комунікация з Марсом?" „В таких справах — відповів Скіяпареллї — не вільно бавити ся в пророка. Се тільки певне, що до нинї осягнено просто неймовірні річи. Нині примíром можемо виказати з математичною точностію, що сонце містить в собі цинк, велїзо та инші металї. Шістьдесять лїт тому таке твердженє уважано-б божевільностію. Хто-ж може сказати, які відкритя принесе будуччина? В кождім разї річ певна, що підбігунові відкритя на земли викликали би менше вражінє, ніж вість, що можна війти в комунікацию з еєтвами якогось „далекого сьвіта".

Марк Твен, славний американьский гуморист, вибирає ся — як доносять часописи — на кілька місяців в подорож до Росії. З тої нагоди імя Марка Твена виплило на ширшу видівню. Часописи подають ріжні подробиці з житя сего гумориста. В париских часописах пишуть ось що про него:

Коли Марк Твен прибув останний раз до Анґлії, украдено на кіньских перегонах королївску нагороду, велику золоту чашу. В часописях, що в заголовку подавали збірний зміст статий, писано: „Приїзд Марка Твена. — Крадїж чаші". Вечером підчас принятя Твена, він почав промовляти сими словами: „Деякі дневники уважали своїм обовязком получити мій приїзд з крадїжею чаші. Се лише припадок, мої панове: присягаю, що я чаші не вкрав;"

Американці люблять величати ся своїм шляхотским походженем, хоч звісна річ, яка збиранина заселяла Америку. Марк Твен знає се також. І коли раз американьскі аристократи в якімсь товаристві вели розмову про свої гербові роди, Твен почав в своїм записнику щось рисувати. Оден з аристократів звернув ся до него з запитом: А ви, пане, не маєте ґенеальоґічного дерева? — Ще й яке — відповів Твен — як раз его рисую. І показав свій рисунок: дерево, на явім гойдались висїльники.

Марк Твен розповідав раз в однім товаристві таку гумореску: Лікар каже одного вечера своїй жінці: Я змучений і хочу відпочати. Як хто зголосить ся, скажи, що мене нема дома. — Коло півночи відозвав ся телефон. Жінка лїкаря біжить і слухає, Якійсь родинї занемогла дитина, просять, щоби лїкар конче сечас прибув. — Нема лїкаря дома, відповідає докторова. — То може ви, пані, яко жінка лїкаря, що поможете, чути з телефону. — Она звертає ся до мужа який спав в тій самій кімнатї і просить: — Можна би їм помочи. Скажи, що їм порадити, — Дві кроплї лявдану в енемі, сказав лїкар. — Докторова переказала телефоном. Подяка і Телефон замикає. По кількох мінутах дзвінок знова відзиваєсь: — То ми, родичі недужої дитини — чути з телефону — ми дуже любимо свою дитину..., Зовсїм вірю, але не розумію — відповідає докторова, — Бачите, перед ужитем того ліку, хотїлиб ми ще о одно спитати..... — Прошу. — Просимо нам сказати, чи той пан, що е з вами, е також лїкарем?

В битві відірвав ґранат ногу жовнїрови. Раненйй звертаєсь до свого товариша: — Прошу тебе, дорогий, віднеси мене до амбулянсу, бо ґранат відорвав менї ногу. — Сейчас, відповідає товариш, бере раненого на плечі і несе серед граду куль. Тимчасом куля відриває несеному і голову; але услужний товариш того не бачить. Стрічає офіцира. — Ти що робиш? Збираєш трупи! Тепер на то не пора! — Пане капітане! то не труп. Єму урвало лише ногу. — Ногу? Якто? таж він без голови! — Жовнїр кладе свій тягар на землю і приглядає ся: — А гій! Він не має голови, а казав, що то була нога!

Мовчанка то золото, Марко Твен, американьский письменник, перебуваючи недавно в Льондонї, не виголосив промови в амер. амбасадї, як сего всї надїяли ся. Того самого дня гостив Твена у себе анґлійский король і спитав его про причину мавчанки в амбасадї. На то відповів Твен: „Як би я був промовив в амбасадї, то американьскі часописи були би надрукували мою цїлу промову даром, а так я продав редакциям ту промову за 600 долярів. З сего показує ся, що мовчанка то золото".

Дияманти в сянї. З Ярослава доносять. Мурарский хлопчина-робітник, занятий мішанем вапна при будові, найшов в піску, привезенім з Сяну, блискучий камінчик, який звернув его увагу, Хлопець оглянув его, а що камінчик рисував скло, пішов з ним до золотника, спитати що вартість. Золотник пізнав, що се брилянт, вартости поверх 2 тисячі корон. а підозріваючи хлопця о крадїж, віддав его поліції. В поліції стверджено, що хлопець дійсно найшов брилянт в піску з Сяну, тому пущено его свобідно, а брилянт зложено в депозиті на оден рік. Єсли до того часу не зголосить ся властитель брилянту, то нахідник може собі его відобрати. Тепер Ярославці сушать собі мозґи, звідки міг брилянт дістати ся до Сяну, бо чейже в Галичині нема копальнї дияманту. Здаєсь, що хтось купаючи ся, згубив перстень з тим брилянтом. Потім брилянт випав з оправи і з піском дістав ся до рук щасливого хлопця.

60.000 людий перед судом. Управи сибірської та забайкальської зелїзниці потягають до судової відвічальности цїле 60-тисячне населене міста Іркутска за куповане сьвічок, про котрі знало, що вони походять з крадежі. Як доносить „Сибірска Жізнь", в часї слїдства вияснено, що зелїзничі сьвічки крадуть в такій скількости, яка заспокоює потреби не лише Іркутска. але й околичних сіл. Для поясненя треба додати, що ваґони російських зелїзниць осьвітлюють великими стеариновими сьвічками.

Чому женщини більше говорять чим мужчини? На однім з останних засїдань наукової академії в Парижи д'Арсонваль мав відчит про дослїди д-ра Маража над працею при говореню. По довгих дослїдах др. Мараже доказує, що женщина завдяки окремішному типови віддиханя мучить ся при говореню чотири рази менше чим мужчина. Иншими словами женщина зможе говорити чотири рази довше чим мужчина. Др. Мааеже обчислив, що одногодинне звичайне говорене відповідає 48 кільоґрамометрам, се є працї, якої треба би ужити при підношеню що секунди через годину 13 ґрамів на висоту одного метра. До обструкциї в парляментї надавали би ся задля того женщини ліпше чим мужчини.

Виборча картина.

Старий шляґон до днини
Три сини-кармазини
Прикликає і каже слова:
Час надходить цікавий,
Не покпіть тільки справи,
А мандати — моя голова!
Менї „Рада"*) доносить,
Що часу еще досить
На танець виборчий, на шал:
„Станьчик"*) руські посади
„Ґломб"*) людовців громади,
А соц'ялів нападе Стоял.*)
Кождий лепський, здоровий —
Давай поміч крайови,
„Врагів внутренних" крепко на- [при.
Лиш сповнять диспозиц'ї:
Тут нема опозиц'ї,
Трьох вас є і доріг ваших три!
Сей зі Станьчиком мусить
Бічи ген аж до Руси,
Щоби стати там руським послом,
Сипнеш, братку, пятками
Між дурними хлопами
І мандат твій, а як ні — ти ослом.
До Стояла най другий
Йде з друком на услуги,
Соціялів псубратів гатить.
Тільки бить з поза плота,
Бо се горда голота,
Може й шляхтича буком зай- [мит..
За Ґломбінським най третий
В польські села полетить,
На людовців щоб кинути страх.
Польський хлоп еще глупий,
Кождий пан його купить,
Тож побідить напевно, Вселях.
Давши сю осторогу,
Благословить в дорогу.
Йдуть синки —розпивають, кри- [чать...
Аж приходять вибори —
Шляхтич думає: В скорі
Вже синки принесуть нам ман- [дат!
Аж тут рано в неділю
Той що був на Поділю
Повертає... Най возьме всьо кат!
— Тобі спухли щось губи, —
Чи болять тебе зуби?
— Ні, мій татку, се руський ман- [дат!
Біжить другий до тата
Гладить з заду штанята
Та підскакує, гей би здурів...
— Як ся маєш? дай писка!
Чи мандат вже позискав?
— Ой дістав — не мандат, а би- [чів...
Може ліпші прикмети
Принесе синок третий...
Ой несе — і донести не зміг!
Зак вказав сю добичу,
Старий шляґон вже й кличе:
„Лікаря"! — а сам падає з ніг.

*) „Rada Narodowa" для виборчих розбоїв. *) Станьчик, правительственний лизун. *) Стасьо Ґломбінський, який помагав викидати з університету наших академиків. *) Вшехпольський прихвостень ксьондз Стояловський.

ЧАС ТО ГРОШІ.

Одна година ужита денно на читане або обсервацію дає людині розум, образоване і незалежність і то уже за пару лїт. Се найлутше дає ся спостерегти у тому краю, де кождий читає і де часописи побіч загальних, щоденних відомостий друкують наукові розправи, студія купецкі і промислові. І ніколи ніхто не повинен говорити, що він е за старий до науки і ніколи не повинно ся відкладати з присвоюванем собі нових відомостий. Ніколи не будьте недбалими. Ми бачили дуже богато умираючих людий, які однак лишень через свое недбальство попали в неулїчиму недугу. Ви знаете здаєть ся про се зовсїм певно, що майже кожда недуга насамперед обявляє ся браком апетиту, одже повинні Ви і про се також знати, що Трінера Американьский Еліксір гіркого вина е одиноким ліком в тім случаю, який Вас ніколи не заведе. Він скоро приверне орґани травленя до порядку і в сей спосіб усуне недугу. Чи се не ощадить Вам гроший і часу? Уживайте сього ліку у всїх недугах жолудка і кишок, в ослабленю і нервовости. Дістанете у всїх аптиках:

Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

I140

ПРОДАЮ І КУПУЮ ФАРМИ ЛОТИ І ХАТИ.

Най би ти був хоч де, то я ти можу продати і купити. Лота мож купити в добрім положеню ще тано: всего $20 готівки а решту на легкий виплат. Заробок певний, бо місто ще лиш ся зачинає будувати.

Хто їде до Едмонтоду то най шукає мене на адрес котрий я подаю і на станцію не ходжу і най уважає аби го хто не здурив бо є їх досить, поруски знає хоть хто.

G. Krikevsky,
223 Hamilton Ave.,
Edmonton, Alta, Canada.

Первая Русская Контора

по покупкѣ и продажѣ земли (Real Estate) в Ванкуверѣ, Vancouver, British Columbia.

Контора принимает на себя хлопоты по высылкѣ пароходных и желѣзнодорожных билетов до Ванкувера ввиду того, что высланный билет стоит меньше на 15—20 процентов чѣм купленный на станціи отправленія.

Для внов приѣзжающих в Ванкувер Контори по мѣрѣ возможности подыскивает работу.

Кто интересуется новой провинціей „Британская Колумбія": цѣнами на землю, климатом, рабочей платной и другими условіями может письменно получить от Конторы всѣ подробныя свѣдѣнія.

К. ПОРОШИН И КО.
K. POROSHIN & CO.
842 Powell St.,
VANCOUVER, B. C.
31-34 CANADA.

K. G. CIESLAK,

ФОТОГРАФ.

Сли хочете з малої фотографії зробити великий портрет, то пришліть мені малу фотографію, а я Вам з неї зроблю таку велику як лиш хочете.

2737 PENN AVE.,
12th & CARSON STS. S. S.
PITTSBURG, PA.
710 BRADDOCK AVE.
BRADDOCK, PA.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00

Заснований 1864 року.

Найстарший Народний Банк в Скулкил Кавнті.

Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні мончі ордери, драфти і пересилає гроші до всіх частий сьвіта Позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послідних 5 літ і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Dr. J. SZLUPAS,

1419 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.

Можна его бачити в офисі: від 8 ої до 10-ої год. рано, від 2 ої до 4-ої попол., від 7-ої до 10-ої вечер.

Old P'hone 1269—B

HOWARD ALBERT,

Аптикар.

Продає всілякі ліки по найнизших цінах. Ліки Севери.

ЛАНСФОРД, ПА.

Harry E. Paul.

Робить камінні нагробники, хрести, памятники

Ріг Пайн і Маркет улиць,
ПОРТ КАРБОН, ПА.

ДОКТОР ШТАЙН.

Урядує: від 8 до 10 рано, 1 до 3 по обіді, 7 до 9 вечер.

18 E. Oak St., Шенандоа, Па.

ДОКТОР ҐРУЛЕР.

Застати его можна в офисі від 8 до 9 рано, 1 до 3 по полудни, 7 до 9 вечер.

30 E. Lloyd St., Шенандоа, Па.

Спис книжок, які продаємо:

* Америка..........15 ц.
* Ангел та пустельник і т. і. 15 ц.
Біблія Велика..........2 дол.
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся..........15 ц.
* В Старім і Новім краю...25 ц.
* Гріхи мілїонерів і т. п.С. 7 15 ц.
Дещо з історії православної місиї в Америці..........10 ц.
Дещо про зьвірята..........30 ц.
* Дві левади і т. п. С. 5....15 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6..........15 ц.
Драгоманів..........15 ц.
* Еміґрант..........15 ц.
Журавлї..........10 ц.
Житє Ісуса Христа....1.50 дол.
* Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах.. 15 ц.
За красою..........1 дол.
Земельне питанє..........15 ц.
Зуб за зуб..........10 ц.
* Казки про Жидів..........15 ц.
Історія Руси з образками..10 ц.
Капітал і праця..........15 ц.
* Книжка Рахункова......50 ц.
Марія..........10 ц.
*Многострадальний народ, огляд історії українського народу..........20 ц.
*Навернений Грішник....20 ц.
Народний рух австро-угорских Русинів..........15 ц.
Новий Завіт..........4 дол.
Образки і загадки..........10 ц.
Оповіданя..........15 ц.
Оповід. про заздрих богів 10 ц.
Пестрі звуки..........75 ц.
Про відступників від рос. православія..........10 ц.
* Про нутро землї..........25 ц.
Підземні скарби..........25 ц.
Покуса..........10 ц.
Псалтир..........1 дол.
Розмова Поляка, з Русином 10 ц.
Руско-англійский словар. 20 ц.
* Релїгійні вірованя старинних народів..........20 ц.
Смерть..........10 ц.
*Стародавні казки та оповіданя..........15 ц.
*Степові люде..........15 ц.
*Страйк..........20 ц.
*Стріляй на смерть, робітнича драма..........15 ц.
Унія в Америці..........20 ц.
*Хто з чого жиє..........15 ц.
* Які то є люди на земли з 20 образками..........50 ц.
* Як мужик ходив до царя правди шукати..........15 ц.
* Через кордон..........15 ц.

Swoboda, 184 Hudson St., New York

Хочете Поради, Інформації, Роботи?

Усе те дістанете безплатно в Бюрі Славяньского Іміграційного Тов.

Голоситись лично на адресу:

SLAVONIC IMMIGRANT SOCIETY.

35 Broadway, 5th floor, New York City.

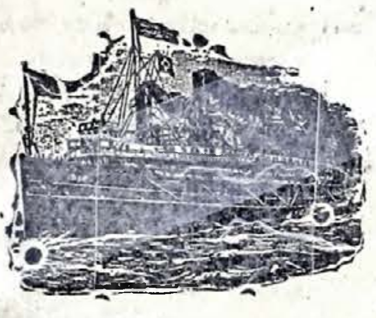
Всякого Рода Справи

можете залагодити тільки через одинову

Руско-Народну Канцелярію в Винипегу.

Пишіть або удавайте ся лично на адресу:

RUSKA KANCELARYJA.
Room 4, 666½ Main St., Winnipeg, Man., Canada.
Телефон 7284.

Перший Руский Банк
КАНЦЕЛЯРІЯ
Рільно-Нотаріяльна
ПЕТРА ШЕВЧИКА
— в —
NIAGARA FALLS, N. Y.

Висилка грошей на цілу кулю земску під гаранцією. Гроші вістають виплачені найдальше до 14 днів.

Спродажа шифкарт на всї корабельні лінії.

Залагоджене справ військових.

Виробляю повновласти, контракти купна і продажи.

Продажа лотів, домів і фарм в Злучених Державах і Канаді на добрих услівіях. Лоти від 150 до 2000 долярів.

Братя Русини! Не будьте лакомі на дурнички і дарунки ріжних пройдисьвітів агентів, що обіцяють вам гори долини а ви за тоє мусите нераз дорого заплатити. Удавайтесь в кождій справі до чоловіка, чесного, що провадить свій інтерес вже більше 12 літ.

Філії Канцелярії: Box 164 Yatesboro Pa.; Box 96 Connorville, O.; 3827—4th Ave. Altoona, Pa.; 9 Rushton Place Waterbury, Conn.

Всї листи адресуйте так:

PETER SZEWCZYK, 1223 E. FALLS ST.,
NIAGARA FALLS, N. Y.

23—

8 ДЕННИЙ ГОДИННИК.

НЕМНОГІ З ВАС МАЮТЬ ТАКИЙ ГОДИННИК ЯК СЕЙ.

Нр. 16, зі сталевим верхом, осередком, о 11 камінях, в якім мож ви бачити, накручуваний і реґульований з гори, з арабским ціферблятом і сказівками. Годинник сей іде цїлий тиждень без накручованя. Сей годинник є знаменитий під кождим взглядом і гварантований на 15 лїт. Всюди по склепах продають его за $14.50. Ми хочем, аби ви запізнались близше з нами. Хочеме, аби ви поручили наш товар вашим приятелям, если ви з него вдоволені. Замовте сей $14.50 годинник сейчас, а ми пішлеме вам також 2 дол. позолочуваний ланцушок даром. За сей годинник і ланцушок разом порахуем вам лише $5.90.

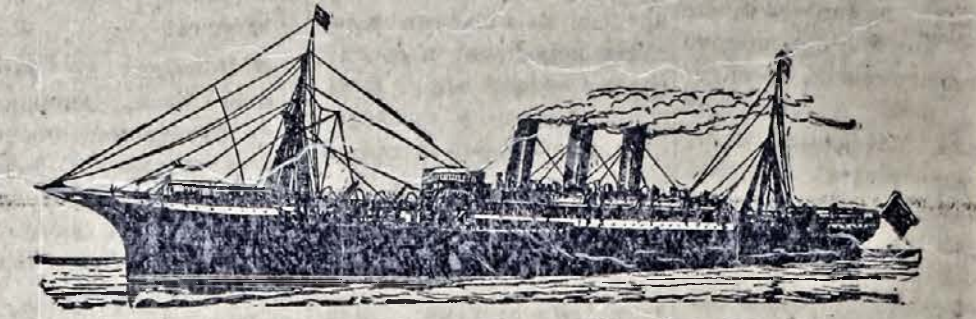
Все що потребуєте зробити, се написати ваше імя і офис докладно, сказати о годиннику No. 32, післати нам 15 центів в марках почтових в листі а ми пішлемо вам годинник і ланцушок до вашого найблисшого експресового офису, де можете оглянути річи перед заплатою. Єсли думаєте, що годинник і ланцушок післані вам варта $16.50, тоді заплатіть експресовому аґентови решту се є $5.75. Памятайте, що ви не тратите нїчого, бо ми звертаємо гроші кождому хто невдоволений.

Адрес:

GREAT EASTERN WATCH COMPANY Dept. 51
190 West Broadway, New York, N. Y.

БАНК РУСКИХ ЕМІГРАНТІВ

Заінкорпорований в Стейті Ню Джерзі. Напітал 50.000.00 д.

181 E. 3-d St., New York, N. Y.

Банк сей залагоджує слїдуючі справи:

1) **Пересилає гроші** до всіх країв і держав сьвіта по цінах можливо найтанших і як найскорше.

2) **Продає шифкарти** на ріжні лінії корабельні до старого краю як також з краю до Америки по тих самих цінах, що і самі компанії по своїх головних офісах в Ню Йорку.

3) **Виробляє повновласти**, контракти купна і продажи заосмотрені підписом конзуля; перепроваджує процеси спадкові, інтабуляції, екстабуляції, колектує гроші і взагалі перепроваджує всякі инші справи зі судами і старокраєвими властями при помочи звісних старокраєвих нотарів і адвокатів.

4) **Полагоджує справи військові**, як: увільнене від асентирунку, військової контролї, увільнене від вправ і т. п.

5) **Виробляє пашпорти** для ситизенів виїзджаючих до краю.

6) **Дає поради в процесах** против компаній в разі калїцтва, смерти, невиплаченя пейди і в других правних американьских справах.

7) **Міняє гроші** — старокраєві на американьскі і американьскі на краєві після біжучого курсу.

Кромі сего Банк Руских Емігрантів готов служити порадою і інформаціями також в других справах, особливо тим, котрі приїзджають до Ню Йорку а не суть обзнакомлені з містом. Банк Руских Емігрантів вкладає гроші на процент до американьских і краєвих банків.

Десата часть з чистого доходу Банку Руских Емігрантів призначена на Руский Народний Еміґраційний Дім в Америці.

З поважанєм

Дирекція: Г. Дзядик предс., А. Савка місто-предс., Х. Кирчів кас., С. Ядловский секр.

Адрес: Ruth. Immigrant Exchange
181 E. 3 St., New York, N. Y.

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of Socialism and Farmers. No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

Вироби брацкі, шапки, маншлї, відзнаки, хоругви, уніформи. Цінник і пробки висилаю даром.

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.

R. H. MORGAN, 13 N. Main St., Shenandoah, Pa.

ПЕРШИЙ РУСКО-СЛОВЕНЬСКО-ПОЛЬСКИЙ

Банкир і Нотар публичний

затверджений через ґубернатора стейту виконує ріжні справи з помочію старорускоґо нотара і адвоката.

1) **Виробляю повновласти,** контракти купна і продажи, перепроваджую процеси спадкові, інтабуляції і екстабуляції.

2) **Справи військові** як також увільненя від асентерунку, військової контролї і увільнене від вправ.

3) **Продаю Шифкарти** на ріжні лінії корабельні до старого краю як рівнож з краю до Америки по цінах таких самих як продають гол. компанії.

4) **Міняю гроші** старокраєві на американьскі а американьскі на краєві як рівнож пересилаю гроші до всіх країв і держав сьвіта, по цінах найтанших і все належито виконуєсь і як найскорше.

5) **Проваджу робітниче бюро,** в котрім може як найбільше число робітників знайти роботу — так мущини як жінки.

Gabriel Dziadik, 130 Main St., Derby, Conn.

MERCHANTS NATIONAL BANK

Шенандоа, Па.

Капітал 100.000.00 дол.

Надвишка 120.000.00 дол.

Депозити визше пів мілїона долярів.

Се є NATIONAL BANK чартерований Урядом Злучених Держав і під безпосередною контролею тогож уряду.

Є се одинокий Банк в Шенандоа, Па. що має свій власний будинок, в якім містить ся почта.

Вкладайте гроші до того Банку а дістанете від них процент. Банк сей виплачує що року тисячі долярів проценту своїм костумерам, котрі мають в нім свої гроші.

Там розмовляє ся по руски.

Merchants National Bank
на розі улиць Мейн і Лойд,
Shenandoah Pa.

Оден з найбільших броварів в Америці.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІБ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.	Голова від него ніколи не болить, бо есть здорове і поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.